

Emma Granqvist

THE ART OF BEING ME

Muotikuvituskokoelma yksilöllisistä ihmisistä

Opinnäytetyö
Muoti ja puvustus

2019

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Emma Granqvist	Muotoilija (AMK)	Marraskuu 2019
Opinnäytetyön nimi		75 sivua 23 liitesivua
The art of being me Muotikuvituskokoelma yksilöllisistä ihmisistä		
Toimeksiantaja		
TaruGalleria, Tapiolan kirjasto		
Ohjaaja		
Yliopettaja Sinikka Ruohonen		
Tiivistelmä		
<p><i>The Art of Being Me</i> on kokoelma muotikuvituksia, joissa todelliset ihmiset toimivat inspiraationa.</p> <p>Ihmiset ovat nopeita arvioimaan toisiaan ulkonäön perusteella, varsinkin ollessaan yhteydessä vieraisiin kulttuureihin ja ihmisiin, jotka poikkeavat enemmistöstä. Tavoitteena tutkimuksessa oli muotiopiirtämisen avulla korostaa toisaalta yksilöllisyyttä ja toisaalta monikulttuurisuutta sekä edistää tietoisuutta siitä, että vaatteet eivät ainoastaan ole ulkoinen kuori.</p> <p>Opinnäytetyö on painottunut seuraavaan tutkimuskysymykseen: Mitkä tekijät muodostavat yksilöllisen pukeutumistyylin? Tämän lisäksi tutkittiin, miten muotiopiirtämisen avulla voidaan esittää erilaisia identiteettejä ja näyttelyn kautta välittää katsojalle tutkimuksen viestiä.</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin identiteetin ilmentämistä pukeutumisessa kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäen. Tuntemattomien ihmisten pukeutumistyyliä havainnointiin Helsingissä. Kahdeksaa henkilöä haastateltiin ja heistä tehtiin taiteellisia tulkintoja. Henkilöiden pukeutumistyyliä sekä taiteellisen työn prosessia analysointiin visuaalisen semiotiikan avulla.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että vaatevalintojen perustana on enemmän kuin esteettisiä syitä. Henkilökohtaiset arvot, elämäkokemukset, alkuperä sekä mitä halutaan itseltään viestittää johdattavat pukeutumista. Tällä tavalla pukeutuminen on kommunikointitapa täynnä signaaleja, jotka tulkitaan eri tavalla riippuen kontekstista ja kulttuurista.</p> <p>Pukeutumistyyllissä heijastuu yksilön ammatti, persoonallisuus sekä sosiaalinen ja kulttuurillinen elämä. Projektiin osallistuneet henkilöt osoittavat luovien ammattien ja yksilöllisten pukeutumisten välisen yhteyden. Pukeutuminen on myös tärkeä kulttuurillinen ilmaismuoto, joka visualisoi sekä aikaamme että tapaamme suhtautua yhteiskunnan normeihin. Yksilöllinen pukeutumistyyli saavutetaan omaa makujärjestelmää haastamalla sekä aitouden, rohkeuden ja luovuuden kautta.</p>		
Asiasanat		
yksilöllisyys, pukeutumistyyli, identiteetti, pukeutumisen sosiologia, muotikuvitus, semiotiikka		

Author (authors)	Degree	Time
Emma Granqvist	Bachelor of Culture and Arts	November 2019
Thesis title The art of being me A collection of fashion illustrations inspired by real people		75 pages 23 pages of appendices
Commissioned by TaruGalleria, Tapiola library		
Supervisor Sinikka Ruohonen, Principal Lecturer		
Abstract <p>The Art of Being Me is a collection of fashion illustrations inspired by real people.</p> <p>People are quick to judge others by appearance, especially when it comes to foreign cultures and people who deviate from the majority. The objective of the thesis was to emphasize both individuality and multiculturalism through fashion illustration as well as to raise awareness of the fact that clothing is not just an outer shell.</p> <p>The thesis focuses on the following research question: Which factors generate an individual clothing style? Additionally, the study considers how to present different identities through fashion illustration and how the message of the thesis can be conveyed through an exhibition.</p> <p>The thesis examined the expression of identity in the way people dress using qualitative research methods. Unknown people's clothing styles were observed in Helsinki. Eight persons were interviewed, and artistic interpretations were made of them. Visual semiotics were utilized when analysing the clothing styles and the process of the artistic work.</p> <p>The results of the study indicate that clothing choices are based on more than aesthetic motives. Personal values, life experiences, origin as well as what people want to express about themselves guides the way of dressing. In this way, it is a way of communication, full of signals which are interpreted differently depending on context and culture.</p> <p>The individual's profession, personality as well as social and cultural life are reflected in the clothing style. The persons who participated in the project demonstrate the relation between creative professions and individual clothing styles. A person's way of dressing is also an important cultural expression that visualizes both our time and our way of relating to society's norms. Individual clothing style can be achieved by challenging the personal taste system and through genuineness, courage and creativity.</p>		
Keywords individuality, clothing style, identity, sociology of clothing, fashion illustration, semiotics		

SISÄLLYS

KÄSITELUETTELO

1	JOHDANTO	8
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA RAJAUS	10
3	TAITEELLISEN TYÖN LÄHTÖHODAT	14
3.1	Vaatteiden viestintä ja stereotyyppisiä mielikuvia	14
3.2	Etnisyys ja kulttuurisia ihanteita	16
3.3	Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyys	17
3.4	Luovuus ja erottautuminen	18
3.4.1	Katumuodin ja antimuodin ilmiöt	20
3.4.2	Identiteetin vahvistaminen	23
3.4.3	Menneisyyden aarteet.....	23
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	25
4.1	Semiotiikka	25
4.1.1	Henkilöiden valintaperusteet.....	27
4.1.2	Yksilöllisten ihmisten havainnointi.....	28
4.2	Puolistrukturoitu haastattelu	29
5	HENKILÖIDEN ANALYSOINTIA	36
6	MUOTIKUVITUS VIESTIN VÄLITTÄJÄNÄ	43
6.1	Käden taidolla ja tekniikkaa hyödyntäen.....	44
6.2	Ihmistä taiteeksi	46
6.3	Teoskokoelma julkisuuteen	58
7	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	62
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	65
9	POHDINTA	67
	LÄHTEET.....	71
	KUVALUETTELO	74

LIITTEET

Liite 1. Haastattelupohja ja sopimuslomake

Liite 2. Edustuskuva, logo ja esittelyteksti

Liite 3. Teokset A4-koossa ja teostiedot

Liite 4. Näyttely TaruGalleriassa

Liite 5. Tuleva näyttelypaikka After Eight

KÄSITELUETTELO

Akkulturaatio = Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin (Eicher ym. 2008, 36).

Antimuoti = Muoti-ilmiön vastakohta, joka todennäköisesti kehittyi avantgarde -ilmiöstä 1990-luvulla. Antimuoti syntyy kaupallisen muodin vastareaktion ja toimii usein muodin inspiraationa. (Ban 2014).

Dyadi = Kahden ihmisen sosiaalinen suhde (Erola & Räsänen 2014, 138).

Habitus = Monen filosofien ja sosiologien käyttämä käsite, joka henkilökohtaisella tasolla viittaa ihmisen mielentiloihin, piirteisiin ja fyysisiin ominaisuuksiin. Käsitettä on myös käytetty valtakunnallisissa uskonto- ja ryhmätutkimuksissa. Habituskäsite kehittyi alun perin Aristoteleen käsitteestä, *hexis*, joka viittaa ihmisten tai asioiden pysyviin ominaisuuksiin ja tapoihin. Norbert Elias määrittelee habitusta persoonallisuusrakenteena, joka kuvailee yksilön identiteettiä. Pierre Bourdieu liittyy habituskäsitteen tunteisiin, ajatuksiin, makuihin ja kehollisiin asentoihin. Habitus on ollut keskeinen käsite hänen analyysissään sosiaalisista suhteista ja elämäntavoista, jotka muodostavat yhteiskunnan sosiaalista rakennetta. Marcel Maussin teoriassa, habitus viittaa kehollisiin liikkeisiin. (Sapiro 2015, 484–486; Reed-Danahay 2005, 104–107.)

Henkilöbrändäys = Ihmisen ainutlaatuinen yhdistelmä taitoja ja kokemuksia, joilla hän markkinoi itseänsä maailmalle (Castrillon 2019).

Identiteetti = Yksilön subjektiivinen käsitys itsestään sekä tietoisuus omasta yksilöllisyydestään. Identiteetti viittaa toisaalta ryhmäsolidaarisuuteen ja toisaalta pyrkimykseen saavuttaa elämässä ja kokemuksissa jatkuvuutta ja samankaltaisuutta. (Erikson 1994, 22; Erikson 1968, 208.)

Karakterisoida = Esittää jonkun luonnetta (Suomisanakirja 2019).

Konformisuus = Yhdenmukainen käyttäytyminen, yksi sosiologian normeista (Erola & Räsänen 2014, 139).

Merkitsijä = Visuaalisessa semiotiikassa: objekti tai kokonaisuus, jonka kautta viesti välittyy (Kaiser 1990, 223).

Merkitty = Merkitsijän abstrakti sisältö (Kaiser 1990, 224).

Paradigma = Merkit semioottisessa analyysissä, jotka loogisesti sopivat yhteen (Seppä 2012, 141).

Semiotiikka = Merkkien tutkimus. Visuaalisessa semiotiikassa analysoidaan visuaalisia merkkejä ja niiden symbolisia merkityksiä. Analyysissä ryhmitellään merkit ja tutkitaan niiden vaikutusta toisiinsa. (Danesi 2017.)

Sosiologia = Tutkiva tiede yhteiskunnan sosiaalisesta toiminnasta ja yksilöiden käyttäytymisestä (Suomisanakirja 2019).

Syntagma = Yhdistelmä merkkejä eri paradigmoista (Seppä 2012, 142)

Triadi = Kolmen henkilön muodostuma sosiaalinen suhde (Erola & Räsänen 2014, 138).

Vintage = Laadukkaat vanhat vaatteet (Svenska Akademin ordlista 2015).

1 JOHDANTO

Teemme kaikki esteettisiä vaatevalintoja, riippumatta siitä olemmeko kiinnostuneita muodista tai emme. Pukeutuminen on tapa kommunikoida ja esittää keitä olemme. Tällä tavalla vaatteet ovat tärkeä osa identiteettiämme ja vaikuttavat siihen, miten muut näkevät meidät. Vaatteet ja pukeutumistyyli välittävät erilaisia signaaleja, jotka tulkitsemme eri tavalla riippuen siitä, mistä tulemme ja mihin olemme tottuneet. Pukeutuminen on tärkeä kulttuurillinen ilmaismuoto, joka visualisoi miten suhtaudumme yhteiskunnan normeihin. Vaatevalinnat vaikuttavat tapaamme ilmaista henkilökohtaista identiteettiämme ja sitä, kuinka ymmärrämme itseämme ja toisiamme.

Sosiologisesta näkökulmasta muoti on dynaaminen prosessi, jonka alkuperäinen tarkoitus oli erottaa yhteiskuntaluokat toisistaan. Ylemmän luokan muoti hylättiin, kun alempi luokka omaksi sen. (Simmel 2005, 102.) Crane (2000, 1) kertoo, miten pukeutuminen vielä nykypäivänä välittää signaaleja identiteetin sosiaalisesta rakenteesta ja edesauttaa ihmisen mahdollisuutta ymmärtää toisen suhtautumista hänen kulttuuriinsa. Lewenhauptin (2004, 68) mukaan vaatteiden määrittäminen on tänä päivänä hyvin laaja. Muotisuunnittelijat pyrkivät luomaan vaatteita, jotka ovat paljon enemmän kuin esteettisesti kauniita ja käytännöllisiä. Vaatteiden tarkoituksena voi olla ilmaista tiettyä asennetta ja sanomaa tai toimia taideteoksina.

Nuorille kulutus on polku himottuun aikuismaailmaan. He kokeilevat erilaisia identiteettejä tavoitellessaan omakuvan luomista, mikä johtaa heidät seuraavalle askeleelle elämässään. Jotkut luovat identiteetin, jolla on geneettinen kytkös vanhempiin, kun taas toiset loputtomasti kokeilevat erilaisia identiteettejä. Parhaimmassa tapauksessa yksilö tavoittaa pukeutumistyylin, jossa hän kokee olevansa ainutlaatuinen ja joka vahvistaa hänen identiteettiään. Pukeutuminen on vahvasti kytköksissä ihmisen itsetuntoon ja itsevarmuuteen. Tällä tavalla vaatteilla on psykologinen merkitys, joka vaikuttaa ihmisen mielialaan ja omakuvaan.

Ihmiset ovat nopeita arvioimaan toisia ulkonäön perusteella, varsinkin ollessaan yhteydessä vieraisiin ihmisiin. Tietoisuus tästä johtaa siihen, että pyrimme pukeutumisellamme johdattelemaan ihmisiä saamaan tietyn mielikuvan

meistä. Eräs tutkimus todistaa, että ensivaikutelma henkilöstä, ainoastaan ulkonäön perusteella, muodostuu yhdessä sekunnissa (Willis & Todorov 2006). Tästä syystä vaatteet ovat merkitsevä osa-alue, jonka perustella ihmisiä analysoidaan ensi tapaamisessa. Vaatteet, joihin ihminen on pukeuduttu, heijastavat hänen toivottua kuvaa toisille ihmisille.

Modernissa yhteiskunnassamme kannustetaan oman yksilöllisen identiteetin kehittämistä enemmän kuin trendien seurantaa. Yksilöllisyys liittyy ihmisen vapauteen valita oman elämäntyylinsä ja olla sen näköinen kuin itse haluaa. Tämä käy ilmi muotiteollisuudessa, jossa vaatteita markkinoidaan identiteetin avulla. On kuitenkin vaikeata tiedostaa, miten pukeutua hyväksyttävällä tavalla. Henkilöt, jotka pukeutuvat tavallisista normeista poiketen, koetaan kummallisina, kun taas he, jotka pukeutuvat suurin piirtein kuten kaikki muut, koetaan tylsinä. Tämän tuomitsevaisuuden ihmisiä kohtaan, jotka poikkeavat enemmistöstä, näen ongelmana ja se sai minut tutkimaan tätä aihetta.

Opinnäytetyössäni havainnoin tuntemattomien ihmisten pukeutumistyylejä Helsingissä ja teen kokoelman muotikuvituksia, joissa kahdeksan yksilöllistä ihmistä toimivat inspiraationa. Haastattelen henkilöt ja analysoin heidän pukeutumistaan semiotiikkaa hyödyntäen. Lopuksi esittelen teoskokoelmani TaruGalleriassa Tapiolan kirjastossa. Tutkimuksen tärkein tavoite on korostaa sekä yksilöllisyyttä että monikulttuurisuutta muotikuvituksen avulla.

Muotikuvitus on kiehtova taiteen laji, jota olen säännöllisesti harrastanut muutamana vuoden ajan. Se on väline, millä voin vaatteiden esittämisen lisäksi kertoa tarinan sekä välittää tunteita ja ajatuksia. Tämä on ensimmäinen kerta, kun todelliset ja minulle tuntemattomat ihmiset toimivat lähtökohtana teoksissani. Ajatus tuntui heti kiehtovalta, samalla kun se asettaa tietynlaista painetta miellyttää kuvaamiani henkilöitä. Tutkimuksessani käsittelen tärkeitä ja ajankohtaisia aiheita sekä tapaan inspiroivia ihmisiä. Kaikki tämä toteutuu intohimoni, muotikuvituksen kautta.

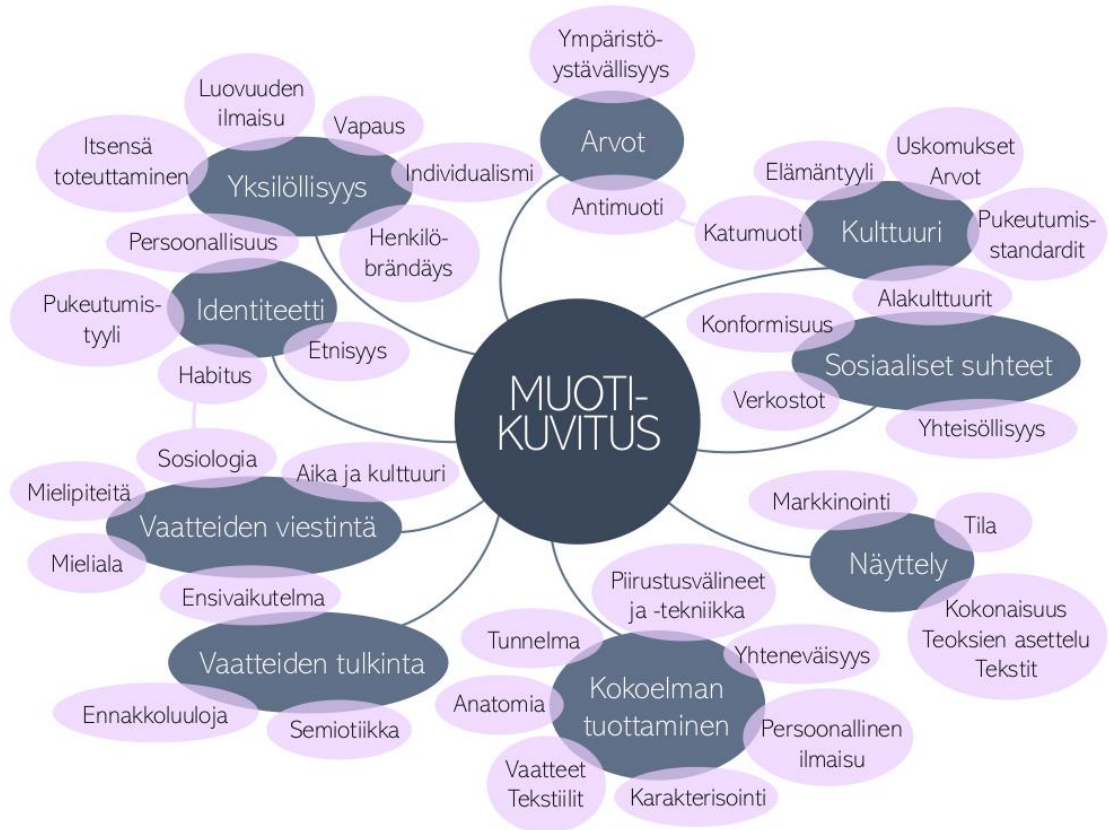
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA RAJAUS

Opinnäytetyön tavoitteena on muotipiirtämisen avulla korostaa toisaalta yksilöllisyyttä ja toisaalta monikulttuurisuutta sekä edistää tietoisuutta siitä, että pukeutumisen takana on paljon enemmän kuin esteettisiä perusteluita. Otan selvää, miten identiteetti heijastuu pukeutumiseen tutkimalla pukeutumista sosiologisesta ja psykologisesta näkökulmasta. Teoksillani haluan inspiroida ja rohkaista ihmisiä olemaan luovia ja pukeutumaan juuri niin kuin heistä tuntuu hyvältä.

Toinen tärkeä tavoite opinnäytetyössäni on parantaa muotikuvitustaitojani ja kehittää henkilökohtaista ilmaisuni, jotta teokseni ovat omaperäisiä ja tällä tavalla tunnistettavia. Toivon saavani näkyvyyttä muotikuvittajana sekä korkealaatuista portfoliomateriaalia, mikä edistäisi työllistämisen mahdollisuutta. Kaiken lisäksi haluan oppia, miten toteuttaa ammattimainen taidenäyttely.

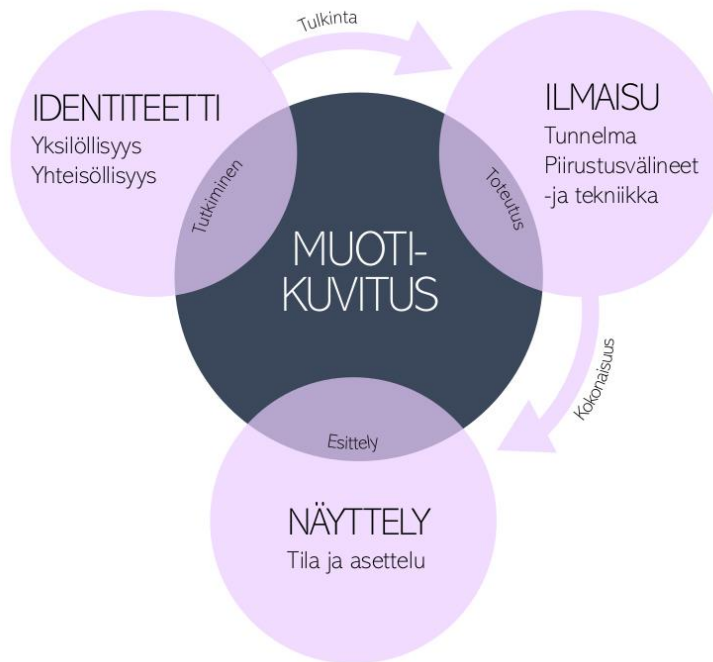
Tässä luvussa kuvailen työni rajausta, prosessia sekä keskeisiä käsitteitä. Luvussa kolme selvitän kirjallisuuden ja aikaisempien tutkimuksien avulla, mitkä tekijät vaikuttavat pukeutumiseen ja miten yksilöllinen tyyli muodostuu. Seuraavassa luvussa esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät. Analyysi tutkimusryhmästäni ilmenee viidennessä luvussa. Luvussa kuusi käsittelen muotikuvitusta yleisesti sekä kuvailen tutkimuksen taiteellista prosessia ja esittelen lopulliset teokset. Samassa luvussa kerron näyttelyn suunnittelusta ja toteutuksesta. Luku seitsemän käsittelee tutkimuksen luotettavuutta. Luvussa kahdeksan esitän johtopäätökset sekä yhteenvedon ja viimeinen luku sisältää pohdinnan ja ehdotuksia jatkotutkimuksia varten.

Tutkimukseni keskittyy identiteetin ilmentämiseen pukeutumistyyliissä. Käsittelem aihetta muotikuvituksen avulla. Käsitekartasta selviää keskeiset aiheet, jotka käsittelen opinnäytetyössäni (kuva 1).

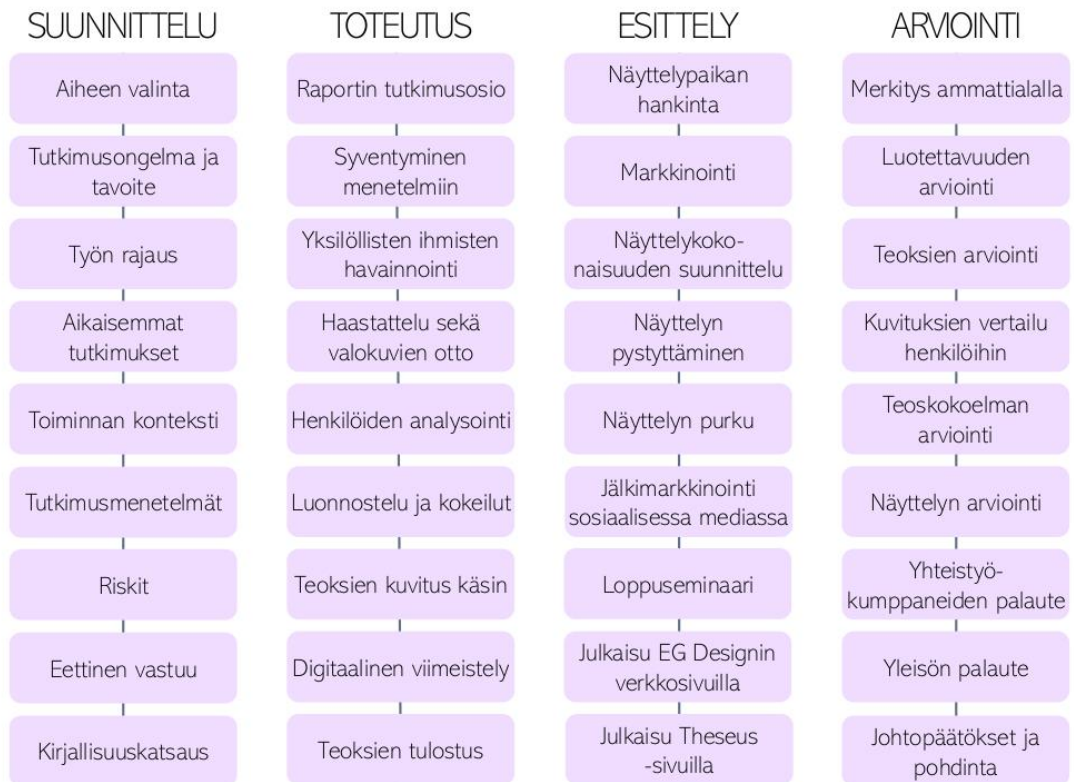
Kuva 1. Käsitekartta (Granqvist 2019)

Kuva 2 esittelee työni rajausta. Tutkin miten yksilöllinen tyyli muodostuu sekä yhteisöllisyyden vaikutusta pukeutumiseen. Havainnoin pukeutumistyyliä Helsingissä ja pyydän yksilöllisiä ihmisiä osallistumaan projektiin. Tulkitsen henkilöiden pukeutumista haastattelun ja habituksen perusteella ja toteutan muotikuvituksia, joissa he toimivat inspiraationa. Valitsen tekniikat ja piirustusvälineet, joilla saan ilmaista parhaiten kyseisen teoksen tunnelmaa, henkilön luonnetta sekä omaa persoonallista kuvitustyyliäni. Lopuksi järjestän taidenäyttelyn TaruGalleriassa Tapiolan kirjastossa. Suunnittelen etukäteen huolellisesti näyttelyn kokonaisuuden ja teoksien asettelun, jotta mahdollisimman ammattimainen lopputulos saavutetaan.

Kuva 2. Viitekehys (Granqvist 2019)

Olen jakanut opinnäytetyöni vaiheet neljään osioon, joita työstän osittain rinnakkain: suunnittelu, toteutus, esittely ja arviointi (kuva 3). Kirjoitan raportin samanaikaisesti, kun toteutan produktiivisen osion. Arvioin työtäni koko prosessin ajan, aiheen valinnasta lähtien. Opinnäytetyön suunnittelua ja henkilöiden havainnointia aloitettiin keväällä 2019. Taiteellisen työn osuus toteutettiin keväällä–kesällä 2019 ja valmis kokoelma esitettiin näyttelyssä TaruGalleriassa 21.9–25.10.2019 sekä opinnäytetyön julkaisun jälkeen 7.1–14.2.2020 Pietarsaareissa.

Kuva 3. Opinnäytetyön prosessikuvaus (Granqvist 2019)

Tutkimusprosessia aloittaessani, minulle on ollut tärkeää muistaa eettinen vastuu ja huomioida eettinen ajattelu koko työprosessin aikana. On tärkeää varmistaa henkilöiden yksityisyys, antaa heille tietoa tutkimustehtävästä ja saada suostumus osallistumisesta. Toinen tärkeä asia on ilmoittaa heille, että heidän osallistumisensa on vapaaehtoista ja että he voivat vetäytyä tutkimuksesta, jos he niin haluavat (Pripp 1999, 53). Ensitapaamisessa henkilöiden kanssa olen esitellyt opinnäytetyön aihetta ja suuntausta sekä kertonut sen tarkoituksesta ja tavoitteista. Olen myös esitellyt itseäni, kertonut mitä ja missä opiskelen sekä antanut heille käyntikorttini. Tutkimuksen kohteena oleville henkilöille täytyy myös perusteellisesti selittää, miten haastatteluvastauksia ja kuvia käytetään, sekä kertoa hyväksymisvaatimuksista (Pripp 1999, 53). Olen myös keskustellut yksityisyydestä henkilöiden kanssa. Pyysin luvan käyttä heidän etunimiään raportissani ja teoksien niminä.

Tutkimuskysymys on:

- Mitkä tekijät muodostavat yksilöllisen pukeutumistyylin?

Alakysymykset ovat:

- Miten esitetään erilaisia identiteettejä kuvittamalla?
- Miten järjestetään ammattimainen taidenäyttely?

Opinnäytetyössä selvitetään ensisijaisesti, miten yksilöllinen pukeutumistyyli muodostuu sekä mitkä ovat yleisimmät tekijät, jotka vaikuttavat pukeutumistyylin kehitykseen. Tämän lisäksi tutkitaan, miten kiinnostava muotipiirustus toteutuu, ja miten se edustaa sekä esittävän henkilön habitusta ja luonnetta että taiteilijan kuvitustyyliä. Opinnäytetyön yhteydessä tutkitaan myös, miten toteutetaan ammattimainen taidenäyttely, sillä se on tärkeä osa projektin kokonaisuutta, jossa valmiit teokset esitetään.

3 TAITEELLISEN TYÖN LÄHTÖHODAT

Yksilöllinen pukeutumistyyli ei synny hetkessä. Se on tärkeä osa visuaalista identiteettiä, joka kehittyy sisäisen identiteetin rinnalla. Pukeutumistyyli perustuu yksilön elämään ja arvoihin sekä siihen, mitä halutaan viestittää muille. Seuraavaksi esittelen vaatteiden merkitystä sekä yleisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat tapaan pukeutua.

3.1 Vaatteiden viestintä ja stereotyyppisiä mielikuvia

Vaatetus on osa ihmisen habitusta, jonka kautta yksilö voi ilmaista henkilökohtaisia arvoja, tunnetiloja ja ajatuksia. Tällä tavalla pukeutuminen toimii sanattomana kommunikointivälineenä ja tapana näyttää keitä ollaan. Bourdieu kertoo, että ihmisen habitus on kytköksissä sosiaaliseen ympäristöön ja henkilökohtaiseen historiaan. Hän väittää, että ihmisen habitus muuntautuu kokemuksen myötä ja että ihminen usein palaa tilanteisiin, jotka muistuttavat olosuhteista, jossa hänen habituksensa alkujaan kehittyi. (Bourdieu & Wacquant 1995, 165). Tämä osoittaa, että pukeutuminen voi viestittää asioita yksilön historiasta sekä asioita yhteiskunnallisella tasolla. Bourdieun teoria habituksesta antaa meille mahdollisuuden ymmärtää kuinka yksilöt tietyssä määrin jämähtävät menneisiin kokemuksiin, ja kuinka he ovat kykeneviä sopeutumaan muutokseen (Sapiro 2015, 488).

Ihmisellä on ainoastaan yksi identiteetti mutta monta kontekstuaalista identiteettiä riippuen sosiaalisesta yhteydestä. Ihminen käyttäytyy ja pukeutuu eri tavalla arjessa ja juhlassa tai perheen kesken ja ystäväpiirissä. Yksilön oma kuva muuntautuu ja erilaiset piirteet korostuvat riippuen tilanteesta. Esimerkiksi ihmisen muotitietoisuus korostuu itselle ja muille, jos ystäväseura ei välitä

pukeutumisesta. Vastakohtat ja asiat, jotka poikkeavat enemmistöstä tehostuvat. (Kaiser 1990, 186.)

Vaatteilla on iso vaikutus ensivaikutelmaan ihmisestä. Pukeutuminen viestittää muutamassa sekunnissa erilaisia sosiaalisia signaaleja, kuten sosiaalista asemaa, älykkyyttä ja itsevarmuutta. Tämä koskee myös lapsia. Eräs tutkimus osoittaa, että opettajat tekevät oletuksia lasten akateemisista kyvyistä heidän pukeutumisensa perusteella. Toisessa tutkimuksessa selvitettiin ensivaikutelmat naisten älykkyydestä, itsevarmuudesta, luotettavuudesta, vastuusta, auktoriteetista ja organisointikyvystä toimistovaatteiden perusteella. Kaikki asut olivat konservatiivisia pienillä eroilla hameiden pituudessa ja napituksessa. Huomattiin, että ihmiset arvioivat toisten edellä mainitut kyvyt pienten asioiden perusteella ilman asiainmukaisia todisteita. Korkeassa asemassa pienet yksityiskohdat, kuten ylin nappi avattuna, voivat vaikuttaa provosoivilta. Konservatiivisuus antaa älykkäämmän vaikutelman ihmisestä. (Fletcher 2013.)

Carlsen (2014) on opinnäytetyössään tutkinut, mitä vaatteet viestittävät ihmisen identiteetistä sekä minkälaisia mielikuvia pukeutuminen antaa muille. Tutkimuksessaan Carlsen haluaa korostaa vaatteiden merkitystä arkitilanteissa. Lomakekyselyllä tutkittiin, miten värit, materiaalit, status ja symbolit vaikuttavat vaatteiden merkitykseen. Tuloksena oli, että monet vastaajista eivät koe olevansa kiinnostuneita muodista tai vaatteista mutta heillä on vahva näkemys siitä, miltä meidän pitäisi näyttää. Koen että tämä tutkimus osoittaa, että stereotyyppisiä mielikuvia on edelleen olemassa sekä että kaikki harkitsevat vaatevalintojaan, vaikka kaikki eivät myönnä sitä. Uskon että kaikki pukeutuvat tietyllä tavalla ilmaistakseen jotakin asiaa, usein alitajuisesti ja riippumatta ol-laanko kiinnostuneita pukeutumisesta vai ei.

Lewenhaupt (2004, 94) väittää, että muodissa on enemmänkin kyse pukeutumisesta eri asenteisiin ja rooleihin kuin vaatteisiin. Pukeutumistapa pohjautuu siihen, miksi pukeudutaan ja kenen vuoksi. Ihmiset pukeutuvat suojautuakseen sekä sääolosuhteita että ennakkoluuloja vastaan. He pukeutuvat myös miellyttääkseen itseään ja muita.

3.2 Etnisyys ja kulttuurisia ihanteita

Etnisyyskäsite, joka tulee kreikan sanasta *ethnos*, viittaa erilaisuuteen ja vieraisiin ryhmiin. Kulttuuri ja yhteinen alkuperä ovat keskeisiä asioita, kun puhutaan etnisyydestä tai roduista. Kulttuuri määrittelee yhteiset uskomukset, arvot, ihanteet, standardit, symboliset merkitykset, odotukset sekä yhteisen tavon pukeutua. Rotuun pohjautuva ajattelutapa, missä ihmiset jakautuvat ryhmiin biologisen taustan perusteella, liitetään nykyään rasismiin. Tästä syystä etnisyys on yleisempi käsite, kun puhutaan kulttuureista ja sosiaalisista suhteista. Rotu viittaa enemmän biologiaan ja fyysisiin piirteisiin, kuten ihonväriin. Kolmas samaa aihetta käsittelevä sana on kansa. Kansa eroaa edellisistä mainituista käsitteistä, sillä tavalla, että se liittyy kansallisvaltioihin ja poliittisesti hallittuihin alueisiin. (Erola & Räsänen 2014, 168–170; Eicher ym. 2008, 36.)

Weberin mukaan etnisyys pohjautuu yhteiseen alkuperään, mikä tuo ihmisille samankaltaisuuksia, kuten yhteinen kieli, uskonto, historia sekä fyysinen samankaltaisuus. Barth on väittänyt, että etniset rajat eivät ole pysyviä, vaan jatkuvassa kehityksessä ihmisten vuorovaikutuksen ja eri ryhmien kohtaamisen seurauksena. Etnisten rajojen ymmärtäminen edellyttää historian tuntemusta, kuten käsitystä siitä, miten ihonväriin perustuva jako pohjautuu yhdysvaltalaiseen orjuuteen 1600–1800-luvuilla. Etniset jaot ovat viime aikoina korostuneet maahanmuuttokriisin myötä. (Erola & Räsänen 2014, 170–171.)

Yhteistä lähes kaikissa kulttuureissa on kehon ja kasvojen kaunistaminen. Jotkut pyrkivät tuomaan omaa yksilöllistä identiteettiään esille ja toiset haluavat sulautua joukkoon. Tutkimukset ovat osoittaneet, että nykyään koetaan enemmän paineita pukeutumisen ja ulkonäön suhteen, jonka seurauksena koemme enemmän ahdistusta ja katumusta kuin ennen. Tänä päivänä ihmisellä on oikeus tehdä mitä haluaa omalle keholleen, mutta joissakin kulttuureissa erottautumista pidetään edelleen sopimattomana. Pukeutumismormeja ja sääntöjä kehitettiin erottaakseen yhteiskunnallisia luokkia ja ne ovat yhä voimassa joissakin maissa. (Ojanen 2012.) Kulttuurillisia ihanteita on olemassa jokaisessa roolissa ja tilanteessa, ja ne kuvaavat kyseisen kulttuurin esteettisiä arvoja ja standardeja. Kulttuurilliset standardit rajaavat yksilön pukeutumista ja luovuutta. (Eicher ym. 2008, 335–336.)

Etnisyys on osa ihmisen identiteettiä ja se kehittyy lapsuudessa edellisen sukupolven jatkumona ja muuntautuu elämänsä aikana. Nuoren ihmisen identiteetin löytäminen voi olla erityisen vaikeaa, jos hänen vanhempiensa etniset lähtökohdat poikkeavat toisistaan. Sama koskee lapsia, joita kasvatetaan vieraskulttuurisessa ympäristössä, kuten maahanmuuttoperheet, missä perheen keskeiset elämäntavat ja kodin ulkopuoliset odotukset ovat ristiriidassa. Muuttaessaan uuteen maahan yksilö joutuu akkulturaatio prosessiin, jossa hän oppii uuden kulttuurin tapoja. Ympäristön muutoksella ja ihmissuhteilla on vaikutus etniseen identiteettiin. Identiteetti koostuu eri osa-alueista ja ne korostuvat riippuen tilanteesta ja sosiaalisesta ympäristöstä. Esimerkiksi suomenruotsalaisen ruotsinkielisyys korostuu Suomessa. Euroopan muissa maissa saman yksilön etninen identiteetti koetaan suomalaisena tai pohjoismaisena. Euroopan ulkopuolella päällimmäinen etninen identiteetti voi olla eurooppalainen. (Erola & Räsänen 2014, 172–174; Eicher ym. 2008, 36.)

Etninen tausta ja fyysinen ulkomuoto vaikuttavat paljon siihen, miten ihmiset näkevät toisensa ja miten heitä kohdellaan. Ulkopuoliset voivat tulkita toisen etnisyyttä ja identiteettiä eri tavalla kuin yksilö itse. Esimerkiksi, adoptoitu ihminen voidaan ulkonäön perusteella nähdä ulkomaalaisena, vaikka hän on identiteetiltään suomalainen. Tämänkaltaiset väärinkäsitykset ja mahdollisesti jopa rasistiset asenteet joitakin kulttuureja vastaan voivat hankaloittaa yksilön elämää ja arkea, kuten työllistymistä. Etnisyys liittyy vahvasti statusasemaan, ja vähemmistöön kuuluvien ihmisten asema on keskimäärin huonompi kuin enemmistöön kuuluvilla. (Erola & Räsänen 2014, 175–176.)

3.3 Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyys

Kaikilla ihmisillä on sosiaalisia suhteita ja verkostoja. Jotkut verkostot ovat merkittävimmät ja osa ihmisen jokapäiväistä arkea ja toisiin verkostoihin emme välttämättä kiinnitä erityistä huomiota. Sosiaalinen verkosto on vähintään kahden ihmisen muodostama ryhmä, missä yhteenkuuluvaisuuden tunne ja yhteiset tavoitteet ovat keskeisiä asioita. (Erola & Räsänen 2014, 137–138.) Visuaalinen identiteetti ja habitus muotoutuvat usein sen ryhmän mukaisesti, johon henkilö kuuluu. Tietoisesti vältetään sellaista, mikä voi viitata vastakkaisen ryhmän normeihin ja arvoihin. Ryhmä mihin ihminen kuuluu, voidaan tun-

nistaa erilaisten symbolien kautta, jotka liittyvät henkilön ulkonäköön ja käyttäytymiseen. Esimerkiksi, homoseksuaalisilla ihmisillä on tiettyjä tunnusmerkkejä, jotka poikkeavat heteroseksuaalisilta. Tähän ideologiaan perustuvat myös sukupuoli-identiteetit ja alakulttuurien identiteetit. Uskonnoilla on tunnistettavia visuaalisia symboleja, jotka poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi, kristilliset tai buddhistiset nunnat, munkit ja papit, sikhit ja rastafarit voidaan helposti tunnistaa vaatetuksen kautta. (Weedon 2014, 7.)

Dyadi, joka muodostuu kahden henkilön suhteesta, on sosiologian merkittävin verkostomuoto ja luo pohjan muille sosiaalisille verkostoille. Dyadi vaatii molempinpuolista osallistumista, päinvastoin kuin triadissa tai useamman henkilön muodostamassa sosiaalisessa suhteessa, missä ryhmä ei ole riippuvainen yksittäisistä henkilöistä. Isoissa ryhmissä syntyy voimakkaampia tunteita ja pyrkimystä olla samanlainen ja pukeutua samalla tavalla kuin muut ryhmän jäsenet. Konformisuudessa heijastuu kyseisen ryhmän arvot ja käsitykset siitä, mikä on oikea ja mikä on väärä. (Erola & Räsänen 2014, 138–139.)

Ihminen kuuluu samanaikaisesti erilaisiin ryhmiin. On olemassa niin kutsuttuja primaariryhmiä, joiden jäsenten suhteet ovat pitkäkestoisia ja lähekkäisiä, kuten perhe ja ystäväpiiri. Toissijaisten eli sekundaaristen ryhmien olemassaoloa emme välttämättä edes tiedosta. Ihmisryhmät voidaan myös jakaa sisä- ja ulkoryhmiin, missä sisäryhmä edustaa enemmistöä ja ulkoryhmä vähemmistöä. Ihmiset, jotka poikkeavat enemmistöstä, kuten etniset suomalaiset, maahanmuuttajat ja seksuaalivähemmistöt, luokitellaan usein ulkoryhmiksi. (Erola & Räsänen 2014, 140.)

3.4 Luovuus ja erottautuminen

Kulttuuri tarjoaa kuitenkin kansalle koodeja ja sääntöjä pukeutumiseen ja vaatteiden yhdistämiseen. Trendikkäillä ihmisillä ja muotisuunnittelijoilla on tapana vääntää, liioitella tai jopa rikkoa näitä sääntöjä, jolloin omaperäinen tyyli saavutetaan. Kun sääntöjä rikotaan, vahvoja viestejä välittyy, mikä onkin tarkoituksena ja tavoitteena monessa tapauksessa. (Kaiser 1990, 220.) Vaikka ennakkoluuloja on edelleen olemassa, koen, että yksilöllisen ja kestäväen tyylin kehittämistä kannustetaan nykyään enemmän kuin nopeasti vaihtelevien trendien seurantaa.

Pukeutumiskulttuuri on hyvin erilainen isoissa kaupungeissa verrattuna pienempiin kaupunkeihin. Suurkaupungin monimuotoisuus ja jatkuva kehittyminen vaikuttavat ihmisen pukeutumiseen. Urbaani ihminen voi helposti sulautua massaansa ja olla huomaamaton. Tämän seurauksena monet ihmiset pyrkivät erottautumaan yksilöllisyydellään sekä heidän vaatetuksessaan että elämäntyyliinsä. (Aro & Jokivuori 2010, 224–225.) Ihmisen työ ja sosiaalinen elämä ovat usein sivistyneempää urbaanisella alueella, mikä myös vaikuttaa pukeutumiseen. Urbaani ja monimuotoinen elämä johtaa laajempaan vaatevalikoimaan, missä vaatteet on eritelty eri tarkoituksiin. Suurkaupungeissa ollaan vähemmän konservatiivisia ja näkemys pukeutumisesta on avomielisempi ja kansainvälisempi kuin pienkaupungeissa. Suurkaupungeissa rikotaan perinteisen pukeutumisen sääntöjä ja otetaan vaikutteita muualta. (Williams 2018.) Helsingissä, mihin tutkimukseni sijoittuu, on pukeutuminen monipuolisempaa kuin muualla Suomessa, mikä osittain johtuu kansainvälisyydestä ja isosta ihmismäärästä.

Suomalaisessa katumuoti-blogissa, Hel Looks, dokumentoidaan Helsingin yksilöllisiä pukeutumistyyliä. Jokinen ja Karjalainen perustivat blogin 2005. Heidän tavoitteensa on rohkaista ihmisiä pukeutumaan yksilöllisesti ja luomaan omaa tyyliä. Jokinen ja Karjalainen muuttivat San Franciscoon 2014, jossa Jokinen aloitti saman tyyppisen blogin, SF Looks. Nykyään he asuvat New Yorkissa. Sielläkin Jokinen perusti NYC Looks blogin. (Jokinen & Karjalainen 2005–2019; Jokinen s.a.) Blogit perustuvat kuviin ihmisistä. Kuvien yhteydessä on lyhyt kuvaus kyseisen henkilön asusta ja mistä vaatteet on hankittu.

Monen muotiteoreetikon mielestä muodilla on kaksi vastakkaista toimintoa: tuoda yhteenkuuluvaisuuden tunnetta johonkin ryhmään sekä korostaa yksilöllistä identiteettiä (Warkander 2015). Simmelin (2005, 100) mukaan ensimmäisenä mainittu toiminto liittyy ihmisen taipumukseen jäljitellä muita. Psykologisesta näkökulmasta toisten jäljittäminen tuntuu turvalliselta ja vaivattomalta. Yksilö on silloin osaa ryhmää, jolloin hän vapautuu henkilökohtaisesta vastuusta ja valintojen aiheutuvasta stressistä.

Nykyisessä postmodernissa kulutuskulttuurissa yksilöllisyyttä pidetään tärkeämpänä kuin aikaisemmin, sillä yksilöstä keskustellaan yhä enemmän markkinatalouden termeillä ja ihmisiä ajatellaan henkilökohtaisina tuotemerkkeinä.

Muodissa on annettuja sääntöjä, jotka helpottavat pukeutumista ja edistävät yhteenkuuluvuudesta pukeutumiskulttuuria ja ehkäisevät jossain määrin yhteiskunnallista syrjäytymismekanismeja. Liian tiukasti seuratut suuntaviivat johtavat pukeutumiseen, missä persoonallinen ulottuvuus jää näkymättömäksi. Päätökseen pois massamuodista ja kehittääkseen omaa tyyliä, Warkander suosittelee jatkuvaa harjoitusta, missä haastatetaan omaa makua. Harjoituksessa harkitaan, miten voidaan käyttää vaatteita, asusteita tai yhdistelmiä, joista ei pidetä. Säännöllisen harjoituksen seurauksena henkilökohtainen arvojärjestelmä kehittyy ja epämiellyttävät asiat voivat muuttua miellyttäviksi. Kaikilla on käsittelemättömiä mielipiteitä, usein tiedostomatta. Kun haastetaan oma arvojärjestelmää ja makua, ymmärrys toisia kohtaan kehittyy samalla. (Warkander 2015.)

3.4.1 Katumuodin ja antimuodin ilmiöt

Katumuoti ja antimuoti esittävät realistista ja luovaa pukeutumista ja toimivat sekä muodin vastakohtina että inspiraatiolähteinä. Kyseiset ilmiöt kehittyvät usein sillä asenteella, että ei huvita välittää vaatetuksesta tai ei ole varaa välittää siitä. Ne syntyvät monesti köyhemmissä olosuhteissa, jossa luovuutta joudutaan käyttämään enemmän. Toinen vaikutustekijä on nuorten tarve löytää omaa ilmaisua, joka erottuu vanhempien sukupolvien ilmaisusta. Katumuoti ja antimuoti saavat usein vaikutteita populaarikulttuurista, kuten musiikista, sekä syrjäytymistunteesta. Katumuodin ja antimuodin kannattajat kuuluvat usein johonkin ryhmään, jossa yhteistä visuaalista ilmettä pidetään merkittävänä. Katumuoti jaetaan kahteen kategoriaan. Ovat ne, jotka pukeutuvat hillitysti, kuten beatnikit ja hipit, jotka alun perin halusivat korostaa altavastajan ja väärinymmärretyin rooliaan, ja sitten ovat ne, jotka pukeutuvat liioittelulla tavalla, kuten *zooters*. (Kuvat 4–6; Lewenhaupt 2004, 205, 207–208.)

Kuva 4. Beatnik -pukeutumistyyli 1960-luvulla
(Skidmore 2016)

Kuva 5. Hippikulttuurin pukeutuminen 1960–1970-
luvulla (Vázquez Garcés 2013)

Kuva 6. 1940-luvun Zooters Los Angelsissa
(California African American Museum 2019)

Nuoret eivät aina ole sanallisesti kovin taitavia ja tästä syystä heidän tarpeensa ilmaista itseänsä ilmenee vaateuksessa. Vaatteista tulee heidän luova tapansa kommunikoida. He kehittävät omia signaaleja, jotka ainoastaan samaan ryhmään kuuluvat ihmiset ymmärtävät. Nuorten katumuoti toimii usein protestina autoritaarisia viranomaisia vastaan. (Lewenhaupt 2005, 42.) Katumuodissa on aina olemassa selkeä etäännyttämisen tarve muodollisesta pukeutumisesta. Jossain alakulttuureissa muodollisia vaatteita käytetään, mutta epävirallisella tavalla, kuten puvut *zooters* -jäsenillä ja frakit punkkareilla. Rajojen koettelemisesta välittyy viesti heidän kapinnallisuudestaan ja aggressiivisesta asenteestaan johtuen alistetusta asemastaan. (Lewenhaupt 2004, 211.)

Alakulttuurit muodostuvat useimmiten vapaa-ajan harrastuksissa ja sosiaalisissa ja kulttuurillisissa konteksteissa, missä ihmiset jakavat samoja arvoja. Alakulttuurien sisällä muotoutuu yhteinen pukeutuminen, musiikkimaku, slangi ja rituaalit, jotka muuntavat yksilön identiteettiä sekä ulkoisesti että sisäisesti. Esimerkki alakulttuurista, missä samankaltainen ulkonäkö on erityisen tärkeää, on goottikulttuuri. Tässä tapauksessa vaatteilla, asusteilla ja naamioilla on syvä ja kapinallinen merkitys. Goottien luonteenpiirteellisiä teemoja ovat herkkyys, vankeus, spektrisyys, kummittelu, hulluus ja groteski. Kannattajien pukeutumistyyli voidaan kuvailla keinotekoisena ja koristeellisena. (Hancock ym. 2013, 51–52.) Hippikulttuurissa vaatteet toimivat tärkeänä työkaluna korostaakseen perusarvona siitä, että rakkaudella ja välittämällä muutetaan maailmaa. Hippien jokainen vaate kantaa koodin, joka viittaa joko toiseen kulttuuriin, selviytymiseen, työelämään tai positiiviseen voimaan. Katumuodissa, entisajoista lähtien nykypäivään, ilmestyvät aina samat vaatteet uudelleen, jotka kantavat tunteellisia viitteitä historiaan, kuten uniformu. (Lewenhaupt 2004, 210.)

Katumuoti edustaa poikkeamaa, yksilöllisyyttä ja nuorten tarvetta ilmaista itseään. Muotitalot ottavat vaikutteita alakulttuureista ja ”kopioivat” heidän pukeutumistaan, mikä voi ärsyttää ja loukata alakulttuurien kannattajia. Heille pukeutuminen pohjautuu omaan uskomukseen ja arvoihin. Kun pukeutumistyylejäljitetään, ne jäävät pinnallisiksi ja henkilökohtainen ilmaisu menettää viehätöksensä. (Lewenhaupt 2004, 212.)

3.4.2 Identiteetin vahvistaminen

Ajan kuluessa yksilö kypsyy pukeutumisensa kanssa ja tyyli kehittyy oman identiteetin vahvistukseksi. Saavuttaakseen tämän, yksilön täytyy oivaltaa, mikä sopii hänelle itselleen sekä mitä tuntuu henkisesti oikealta. Farkut ovat hyvä esimerkki vaatteesta, jota monet ihmiset suosivat käytännöllisyyden vuoksi. Samaa koskee mustaa väriä, joka sekä välinpitämättömydessään että tyylikkyudessa välittää turvallisuuden tunteen kantajalleen. Kaikille kehittyy omat turvavaatteet ja ikä tuo uusia näkökulmia. Näin käyttäjä ikään kuin kypsyy vaatteensa kanssa. Lewenhaupt on sitä mieltä, että vaatteet ovat enemmän kuin ulkoinen kuori. Ne harmonisoivat ja vahvistavat minuuden kuvan. Metaforana suhteelle vaatteisiin hän käyttää ystävyyttä. Suhdetta täytyy huoltaa sekä järjellä että ymmärryksellä. (Lewenhaupt 2004, 63.)

Yksilöllisen pukeutumisen sanotaan usein olevan itsensä toteuttamista. Markku Ojanen (2012) on nostanut esille itseänsä toteuttamisen huonot puolet. Hänen mielestään, on ensinnäkin vaikeaa tunnistaa, milloin tämä vaikeasti määritettävä käsite on tavoitettu. Itsensä toteuttaminen liittyy vapauteen ja oikeuteen tehdä mitä haluaa ja voi pahimmillaan johtaa yksilökeskeisyyteen, missä yksilö laittaa itsensä etusijalle eikä välitä muista ihmisistä. (Ojanen 2012.)

Henkilöbrändäys on ajankohtainen käsite, ja tärkeä niille, jotka haluavat menestyä työelämässä erottautumalla kilpailijoista. Henkilökohtaisella tuotemerkillä esitetään maailmalle itseään ja taitojaan. Pukeutuminen on tärkeä osa-alue henkilöbrändäystä, sillä se on ensimmäinen asia, mitä toiset näkevät sinussa. (Castrillon 2019.)

3.4.3 Menneisyyden aarteet

Nouseva trendi ja tapa saavuttaa yksilöllinen tyyli on kierrätysvaatteiden käyttäminen ja niiden muokkaaminen. Kirpputoreilta löytyy vanhoja vaatteita, joita on muutoin vaikea löytää ja vanhempien nuoruuden aikaiset vaatteet saattavat näyttää uudeltaisilta nykypäivänä. Kaikki ovat myös tietoisia siitä, minkälainen uhka vaateasteollisuus on ympäristölle ja tästä syystä kierrätys on tärkeämpää kuin koskaan.

Lewenhaupt on tutkinut, miten ihmisten suhtautuminen kierrätysvaatteisiin on muuttunut vuosien varrella. Aikaisemmin käytettiin kierrätysvaatteita, koska ei ollut varaa teettää tai ommella uusia. Kierrätys ei kuitenkaan ollut halveksittavaa. Palvelijat perivät aateliston vaatteet, sisarukset käyttivät toistensa vaatteita, ja juhlavaatteet ja kansallispuvut käytettiin uudelleen useiden sukupolvien aikana. Myöhemmin syntyi *second hand* -käsite ja suhtautuminen kierrätysvaatteisiin muuttui negatiivisemmaksi. Vanhojen vaatteiden käyttö, joihin edellinen omistaja oli kyllästynyt, viittasi köyhyyteen. Viime vuosikymmenien aikana kierrätysvaatteiden suosio on noussut ja on luotu uusi muotikäsite, joka viittaa vanhoihin laatuvaatteisiin: *vintage*. (Lewenhaupt 2004, 214–215.)

Ruuhonen on väitöskirjassaan tutkinut nuorten pukeutumista sekä kirpputorii-ilmiotä Suomessa. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kirpputorien suosio nousi 1990-luvulla, mikä voi osittain johtua taloudellisesta lamakaudesta ja työttömyyden lisääntymisestä. Kirpputoreilta löytyy edullisia vaatteita, mutta usein on enemmänkin kyse muotitrendien vastustamisesta sekä toiveesta löytää uniikkeja vaatekappaleita. Nuoret tytöt, jotka tutkimuksen perusteella tekevät eniten kirpputoriostoksia puhuvat enemmän tyylistä ja yksilöllisyydestä kuin muodista. Ruuhonen pohti, että vaikuttaa siltä, että on muodikasta välttää muotia. (Ruuhonen 2001, 61, 100–101.)

Psykologisesta näkökulmasta katsoen toistuvat tyyli, jotka ovat tuoreessa muistissa ja karakterisoivat nuoruusvuosia, ovat signaaleja toiveesta saada takaisin menneisyys. Menneitä tunteita ei voida elvyttää, mutta vaatteet, jotka tunteenomaisesti kuuluivat ideologiaan, voidaan uudelleen käyttää ja tällä tavalla vanhat muistot palaavat mieleen. Selitys miksi nuorempi sukupolvi käyttää vanhoja vaatteita, on Lewenhauptin mielestä yleensä aika yksinkertainen. Ihmiset haluavat kokeilla omien vanhempiansa muotitrendejä. Tämän lisäksi vanhoja *vintage* -vaatteita pidetään kauniina, hyvin tehtyinä ja kantamisen arvoisina. On myös tunteikasta käyttää esimerkiksi isoäidin vanhoja vaatteita ja kantaa perintöä eteenpäin. (Lewenhaupt 2004, 217.)

Kun sekoitetaan vanhaa ja uutta, maskuliinia ja naisellista, pehmeää ja räätälöityä, voidaan tavoittaa yksilöllistä tyyliä ja antaa vanhoille vaatteille uusi olemus. *Old school* on nimitys ihmisistä, jotka arvostavat alkuperäisiä malleja

enemmän kuin uusia päivitettyjä malleja, esimerkiksi klassisia Levi's 501 farkkuja. Kierrätyksessä on kyse historiasta ja vanhan kunnioittamisesta. (Lewenhaupt 2004, 218.) Riippumatta siitä, kuka on vaateen kantanut, se on kokenut tilanteita täynnä rakkautta ja iloa, surua ja kipua, itseluottamusta tai nöyryyttä. Vanhat vaatteet kantavat tarinoita ja muistoja, jotka jäävät uudelle käyttäjälle mysteeriksi. (Lewenhaupt 2005, 147.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja taiteellispainotteinen. Toteutin itsenäisesti muotikuvituskokoelman ja järjestin taidenäyttelyn. Tutkimuksessa olen käyttänyt kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä: semiotiikkaa, puolistrukturoituja haastatteluja ja havainnointia, joista kerron tässä luvussa tarkemmin jatkossa.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen pitänyt opinnäytetyöpäiväkirjaa ja joskus nauhoittanut puhelimella, kun kirjoittaminen ei ole ollut mahdollista. Vilkka ja Airaksinen (2013, 22) ovat havainneet, että opinnäytetyöpäiväkirjaa pitävät opiskelijat saavuttavat syvällisemmän ja selkeämmän lopputuloksen. Arkeeni kuuluu paljon bussimatkustelua töihin ja se on ollut hyvä hetki kirjoittaa muistiinpanoja päivän oivalluksista. Projektini on ollut pitkä ja opinnäytetyöpäiväkirja on ollut äärimmäisen tärkeä, varsinkin heti haastatteluiden jälkeen, kun ajatukset ja vaikutelmat kyseisten ihmisten pukeutumistyyleistä ovat olleet tuoreessa muistissa.

4.1 Semiotiikka

Tutkimuksessani hyödynnettiin visuaalista semiotiikkaa analyyseissä sekä pukeutumistyyleistä että kuvituksistani. Teoksessa *The social psychology of clothing: Symbolic appearances in context* (Kaiser 1990), perehdytään semioottiseen analysointiin pukeutumistyyleistä. Teos *Kuvien tulkinta* (Seppä 2012) käsittelee aihetta kuvan analysoinnin näkökulmasta. Ulkonäkö ja pukeutuminen ovat visuaalinen tapa kommunikoida ja eri merkkien tunnistaminen helpottaa toisten ymmärtämistä (Kaiser 1990, 228.) Olen perehtynyt semiotiikan eri analyyksimalleihin ja valinnut niistä sopivimmat analysointitavat tutkimukseeni.

Pukeutumisen semioottisessa analyysissä käsitellään ihmisten lähettämiä visuaalisia signaaleja ja niiden viestintää. Vaatetuksen lähettämät signaalit tulkitaan subjektiivisesti ja kontekstin huomioiden. Signaalit pohjautuvat yksilön sosiaalisiin arvoihin, tunteisiin ja siihen, mitä hän haluaa itsestään ilmaista. Semiotikassa tutkitaan merkkejä kyseisen kulttuurin perspektiivistä. (Kaiser 1990, 219.)

Vaatetuksen lähettämät signaalit koostuvat kahdesta komponentista: merkitsijä ja merkitty. Merkitsijä on objekti tai visuaalinen kokonaisuus, jonka kautta viesti välittyy. Pukeutumistyyllissä merkitsijä on usein koko ihmisen ulkonäkö mutta se voi myös olla yksittäinen vaate, asuste tai hiustyyli. Merkitty on merkitsijän abstrakti sisältö, joka on vaikeampi havaita. Merkitsijä ja merkitty käsitteisiin liittyy signaaleja ja symboleja. Signaalien ja symbolien erot on selitetty seuraavasti. Signaali on helposti tulkittava ja nähdään usein itsestäänselvytenä, kuten uniformuun pukeutunut poliisi. Jos uniformua käytetään kontekstissa, johon uniformu ei kuulu, sitä ei luokitella enää signaalina. Symboli on monimutkaisempi ja liittyy arvoihin, uskomuksiin ja tunteisiin, jotka välittyvät pukeutumisesta. Jos merkki luokitellaan signaalina tai symbolina, riippuu sosiaalisesta kontekstista, paljonko keskittymistä vaaditaan ymmärtääkseen merkin. Symbolit vaativat päänsääntöisesti enemmän pohdiskelua, kun taas signaaleja ei usein edes huomaa niiden itsestäänselvyyden takia. Jos merkitsijän ja merkityn yhteys on vaikea määrittää, kyseessä on useimmiten symboli. (Kaiser 1990, 223–228.)

Jotta pukeutumistyyliä voidaan ymmärtää ja analysoida, täytyy Kaiserin mukaan (1990, 217) erottaa asun komponentit ja vaatekappaleet, identifioida kyseisten vaatekappaleiden säännöt ja vertailla pukeutumiskokonaisuutta ympäröivän pukeutumismien kanssa.

Teoksessa Kuvien tulkinta (Seppä 2012, 134) mainitaan Charles S. Peircen teoria, jossa keskeiset asiat ovat kyseinen merkki, sen käyttäjä sekä referentti tai kohde, johon merkki viittaa. Tämän teorian mukaan, havainnointi on prosessiluonteinen. Se tuo eri johtopäätöksiä riippuen tutkittavan merkin ympäristöstä ja tutkijan kokemuksista. Olen koko kuvitusprosessin aikana analysoinut kuvieni lähettämät signaalit ja arvioinut vastaavatko ne henkilöiden lähettämiin signaaleihin. Tarkastelen teoksiani osissa ja panostan yksityiskohtiin samalla,

kun huomioin yksittäisten teoksien kokonaisuutta sekä kokoelman kokonaisuutta. Olen analysoinut värivalintoja ja piirustustekniikoita, jotta sopiva tunnelma ja mahdollisimman kiinnostava ja omaperäinen lopputulos saavutettaisiin.

Vastakohtasanat kuten, hyvä ja huono, valoisa ja pimeä, voivat johdattaa analysointia eteenpäin (Seppä 2012, 135). Hyödyllisiä vastakohtapareja analyysissäni henkilöistä ovat olleet: iloinen-synkkä, naisellinen-androgyyninen, minimalistinen-runsas, yhdenmukainen-ristiriitainen.

Saussuren kehittämät paradigma ja syntagma käsitteet määrittelevät yksittäisen merkin sopeutuvuuden muihin merkkeihin sekä merkkien yhteisen vaikutuksen kuvan kokonaisilmeeseen. Paradigma on ryhmä merkkejä, jotka ovat yhteensopivia. Syntagma on yhdistelmä merkkejä eri paradigmoista, jotka eivät luonnollisesti sovellu yhteen. (Seppä 2012, 141–142.) Koen että tämä kuvananalysointimalli on sopiva ja tuloksia saavuttava myös pukeutumistyylien analysoinnissa. Olen eritellyt pukeutumisen yksittäiset komponentit ja määrittänyt niiden paradigmat ja syntagmat. Olen myös ottanut huomioon stailaukset, kuten hiustyylin, korut, asusteet ja lävistyksset.

Mainonnassa ja kuvataiteessa käytetään merkityksen siirtoa tehokeinona saavuttaakseen kiinnostavan lopputuloksen. Merkityksen siirtoa toteutuu, kun teoksessa tapahtuu jotain arvaamatonta, kuten vastakohtaisten asioiden yhdistäminen. Merkityksen siirto liittyy usein väreihin, joilla on vahvoja symbolisia ja kulttuurisia merkityksiä. (Seppä 2012, 143.)

4.1.1 Henkilöiden valintaperusteet

Tutkimukseni sijoittuu Helsingin keskustaan, jossa etninen monimuotisuus ja yksilölliset pukeutumistyyli näkyvät vahvasti. Olen havainnoinut erityisen paljon ulkomaalaisten ja etnisten suomalaisten pukeutumista. Pyrkimykseni on ollut löytää mahdollisimman paljon eri kansalaisuuksia ja eri tyyliä ihmisiä.

Tutkimukseni koostuu minulle tuntemattomista ihmisistä, joita olen havainnoinut Helsingin julkisilla paikoilla. Olen pyytänyt tutkimukseeni mukaan henkilöitä, joiden yksilölliset pukeutumistyyli ovat herättäneet minussa kiinnostusta.

Tutkimukseen kuuluu sekä naisia että miehiä. Ikä täytyi olla vähintään 18 vuotta mutta yläikärajaa ei toisaalta ollut. En suunnitellut etukäteen, minkä tyyliä ihmisiä tulisi etsimään, mutta pidin monipuolisuuden koko ajan mielessä, ja valinnut mahdollisimman paljon toisistaan poikkeavia ihmisiä. Olen kiinnittänyt paljon huomiota ihmisten vaateusmateriaaleihin ja siluetteihin ja nopeasti päätellyt, jos kokonaisuus näyttäisi piirustuksessa kiinnostavalta. Jotkin materiaalit ovat kuvitettuna näyttäviä, kuten kiiltävä nahka, vahvat värit ja graafiset kuosit. Toiset materiaalit ovat mielenkiintoisemman näköisiä todellisuudessa ja haastavia kuvittaa. Isot siluetit, vaatteiden kerroksellisuudet sekä erilaiset tekstuurit ovat kiinnostavia tekijöitä muotikuvituksessa.

4.1.2 Yksilöllisten ihmisten havainnointi

Tutkimuksessani olen käyttänyt tarkkailevaa havainnointia. Menetelmä sopii ennakoimattomissa ja nopeasti muuttuvissa tilanteissa (Vilkkä 2006, 43). Havainnointikohteenani on ollut satunnaisesti ohikulkevia ihmisiä julkisilla paikoilla Helsingissä. Olen ensisijaisesti havainnoinut ihmisten pukeutumista sekä heidän habitustaan kokonaisuudessaan, johon kuuluvat etnisyys, käyttäytyminen, mieliala, hiustyyli ja asusteet.

Havainnoinnissa on huomioitava tutkimuskohteen kokonaisuus ja ympäröivät tekijät. Sosiaalinen, taloudellinen, materiaallinen, kulttuurillinen ja semanttinen ympäristö ovat tärkeitä osa-alueita, jotka vaikuttavat havainnoinnin tulokseen ja laatuun. Merleau-Ponty huomauttaa, että havainnointi täytyy toteuttaa tutkitavan kohteen luonnollisessa ympäristössä sekä sitä on tutkittava suhteessa asiayhteyteen. (Vilkkä 2006, 14–18.) Olen havainnoinut arkitilanteissa, kuten kauppakeskuksissa, myymälöissä, puistoissa ja kaduilla, joissa ihmiset todennäköisesti pukeutuvat luonnollisesti. Olen tarkkaillut tutkimusryhmäni asiayhteydessä, millaista on Helsingin katumuoti ja suomalainen pukeutumisstandardi. Tutkin arjen pukeutumistyyliä ja siten olen välttänyt juhlia ja tapahtumia, missä ihmisten pukeutumistyyli saattaa poiketa heidän tavallisesta pukeutumisestaan.

Vilkan (2006, 9) mukaan havainnointi perustuu osittain havainnoijan tunteisiin ja tuntemuksiin. Olen huomannut, että ihmisten pukeutumistyylien lisäksi, hei-

dän mielialansa on ollut vaikuttava tekijä päätöksiini, keitä pyydän osallistumaan projektiini. On tuntunut helpommalta lähestyä hyväntuulisia ihmisiä, jotka eivät näyttäneet olevan kiireisiä.

4.2 Puolistrukturoitu haastattelu

Valikoitujen henkilöiden kanssa kävin läpi puolistrukturoidun haastattelun koskien heidän pukeutumistyyliään. Laadin itselleni lomakkeen, johon olen täyttänyt haastateltavien henkilöiden vastaukset. Haastattelun kysymykset olen kirjoittanut suomen, ruotsin ja englannin kielellä (liite 1/1). Vilkan ja Airaksisen (2003, 63–64) mukaan toiminnallisessa työssä ei vaadita yhtä täsmällistä haastatteludokumentointia kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tätä pohdittaessa päädyin kirjoittamaan vapaasti haastateltavien vastaukset ja litteroimaan ainoastaan mielenkiintoisimmat lausumat. Valitsin olla nauhoittamatta haastatteluja, sillä uskon, että se olisi jäykistänyt haastattelutilannetta. Pyrkimykseni oli saavuttaa mahdollisimman rentoja haastatteluja, jotta saisimme hyviä keskusteluja aikaan.

Haastattelutilanteessa tutkijan kannattaa pysyä neutraalina välttääkseen haastateltavansa suututtamista tai vastauksiin vaikuttamista (Vilka 2006, 68). Olen osoittanut kiinnostusta kaikkien haastateltavien vastauksia kohtaan. Olen kohdannut henkilöt neutraalisti, mutta kaverillisella tyyllillä sekä huumorintajulla, mikä on saanut heidät rentoutumaan ja puhumaan avoimesti.

Olen selittänyt projektini tarkoituksen jokaiselle henkilölle ennen haastattelua ja pyytänyt heidän allekirjoituksensa sopimuslomakkeeseen, mistä selviää tavoitteeni ja heidän yksityisyytensä säilyminen (liite 1/2). Haastattelusta selviää henkilön ikä, ammatti sekä kansalaisuus. Olen pyytänyt heitä kuvailemaan pukeutumistyyliänsä sekä vaatetuksen merkitystä. Olen kysynyt, jos he kokevat, että heidän pukeutumistyyliänsä liittyy johonkin ryhmään, kulttuuriin tai alakulttuuriin. Selvitin mitä he haluavat viestittää pukeutumistyyllillään. Viimeiseksi kysyin, millaisiin vaatteisiin he eivät pukeutuisi. Ruohosen (2001, 61) mukaan, ihmisen makumieltymykset heijastuvat myös siinä, mihin hän kieltäytyy pukeutumasta.

Janely

Janelyn havaitsin Kampin kauppakeskuksessa kahden ystävänsä kanssa. Oli perjantai-iltapäivä huhtikuussa ja paljon ihmisiä Helsingin keskustassa. Janelyn pitkät graafiset hiukset, joista puolet oli värjätty mustaksi ja puolet neonkel-taiseksi, saivat minut huomaamaan hänet jo kaukaa. Janely oli pukeutunut väljään vaaleansiniseen farkkutakkiin, saman sävyisiin revittyihin suoriin farkkuihin, punaiseen toppiin sekä valkoisiin tennareihin. Farkkujen rei'istä näkyi mustat verkkosukkahousut ja vyölenkkeihin oli ripustettu hopeisia metalliketjuja. Hänellä oli nahkaisia asusteita, kuten vyö ja olkalaukku. Janely ilahtui pyynnöstäni osallistua projektiini.

Janley on 18-vuotias ja peräisin Virossa. Hän on matkailualan opiskelija ja työskentelee opintojen ohella. Janely on avomielinen ja kokee, että pukeutuminen on tapa toteuttaa itseään. Hän kertoi, että hänen vaatetuksensa ei kuulu mihinkään ryhmään, mutta kuvailee pukeutumisen goottityylisenä. Hän painotti sitä, että hän haluaa olla yksilöllinen. Hän haluaa pukeutumisel- laan viestittää muille, että hän on ihmisenä rohkea ja halukas kokeilemaan uu- sia asioita ja että hän on kaikkea muuta kuin tylsä.

Kysymykseeni onko sellaista vaatetta, mitä hän ei laittaisi päälleen, hän vas- tasi suoraan ei. Janelylla on avomielinen suhtautuminen pukeutumiseen ja hän on valmis kokeilemaan kaikkea. Hän on sitä mieltä, että kaikista vaatteista voidaan muodostaa kiinnostavia asukokonaisuuksia. Kaikki on kiinni vaattei- den yhdistämisestä, stailauksesta ja omasta mielikuvituksesta. ”Jopa jä- tesäkeistä on mahdollista tehdä hyvännäköisiä vaatteita”, Janely kertoi.

Sephora

Eräänä arkipäivänä huhtikuun lopussa olin havainnoimassa Forumin kauppakeskuksessa. Huomasin Sephoran myymälässä, jossa hän työskenteli. Hän oli pukeutunut näyttävään takkiin, joka oli mustaa kiiltävää tekonahkaa ja hän oli viimeisen päälle stailattu koruilla ja asusteilla. Takin alla hänellä oli pääl- lään maastovihreä mekko ja mustat sukkahousut. Sephora oli selvästi muoti- tietoinen ja rohkea vaatevalinnoissaan, joten kiinnostuin kuuntelemaan hänen näkemystään pukeutumisesta. Sephora suhtautui kiinnostuneesti tutkimuk- seeni ja suostui osallistumaan ja vastaamaan kysymyksiini työajallaan.

Sephora on 22-vuotias ja kansallisuudeltaan kongolainen/angolalainen. Hän työskentelee myyjänä, mallina sekä yrittäjänä. Sephora ei koe, että hän pukeutuu minkään tietyn tyylin mukaan. Sephora inspiroituu kaikesta ja hän kertoi, miten hän voi vaihdella pukeutumistyyliään naisellisesta androgyyniksi. Sesonki ja sää määrittävät myös hänen pukeutumistaan. Aurinkoisena päivänä hänen tekee mieli irrotella enemmän, ja talvi toisinaan saa hänet pukeutumaan synkempään tyyliin ja mustiin vaatteisiin. Tällä tavalla Sephoran vaatevalinnat liittyvät vahvasti myös hänen mielialaansa.

Sephora pukeutuu nykyään hyvin vapaasti ja sillä tavalla, mikä hänelle tuntuu hyvältä. Hän kokee, että Suomessa valitettavasti on rajoja ja sääntöjä pukeutumisen suhteen sekä tuomitsevaisuutta poikkeavaa pukeutumista kohtaan. Hän aavistaa ihmisten tuijottamisen, jos hän on pukeutunut näyttävämpiin vaatteisiin. Vaatetuksella Sephora haluaa itsestään viestittää olevansa taiteellinen ja helposti lähestyttävä ihminen. Nykyään Sephoralla on luova ja avoimielinen suhtautuminen vaatteisiin. Hän kertoi, miten hän aikaisemmin ei olisi ikinä pukeutunut kukkamekkoon. Hän on myöhemmin oppinut pukeutumaan mihin tahansa ja näkemään mahdollisuuksia kaikissa vaatteissa. Sephoralle vaatteiden tärkein merkitys on niiden kyky lisätä kantajan itsevarmuutta.

Rodrigo

Vappuna kävin Kaivopuistossa piknikillä ystäväni kanssa. Oli juhlatunnelma ja paljon väkeä puistossa. Havainnoin aktiivisesti ihmisiä sinä päivänä mutta huomasin, että oli vaikeaa erottaa luonnollista pukeutumista ja vappupukeutumista, joten päädyin olla pyytämättä ketään mukaan projektiini. Samana iltana huomasin Rodrigon kadulla myymässä korujaan. Hänestä huokui vahvaa luonnonläheisyyttä ja etnisyyttä, mikä on Suomen katukuvassa hyvin harvinaista. Hän oli pukeutunut maastokuosillisiin housuihin, vihreään kauluspaitaan ja valtavaan vihreään pipoon, joka peitti hänen pitkät rastalettinsä. Hänellä oli nahkainen vyölaukku ja runsaasti luonnonmateriaaleista tehtyjä koruja sekä korvissa, kaulan ympärillä että parrassa. Olin melko varma siitä, että hänen pukeutumisiensa oli aitoa ja luonnollista eikä liioiteltua vappua varten. Kiinnostuin kuulemaan hänen tarinaansa. Rodrigo suhtautui myönteisesti osallistumiseen projektiini. Hänestä oli aikaisemminkin piirretty kuva, mikä oli ripustettu hänen pakettiautonsa seinään. Hän näytti minulle kuvan ja kiinnostui näkemään, minkälaista tulkintaa minä tekisin hänestä.

Rodrigo on 38-vuotias brasilialainen taiteilija. Hän kasvoi Brasilian sademetsässä heimossa ja muutti Suomeen noin 15 vuotta sitten. Hän myy omia korujaan, jotka valmistetaan sademetsän luonnonmateriaaleista, kuten siemenistä ja puun osista.

Rodrigo kuvailee pukeutumistyyliinsä uniikiksi. Hän käyttää kameleonttia metaforana itsestä, sillä hänen pukeutumisensa vaihtelee päivästä toiseen. Rodrigo ei seuraa muotitrendejä, eikä halua näyttää samalta kuin kukaan muu. Hän väittää myös, että hänen pukeutumisensa ei liity mihinkään kulttuuriin. Se on ainoastaan linkitetty hänen omaan elämäntyyliinsä. Hänen pyrkimyksensä on olla ainutlaatuinen ja oma itsensä. Rodrigo kertoi myös, että ei halua, että hän vaatetuksellaan vie liikaa huomiota tuotteista ja koruista, joita hän myy. Pukeutumisellaan Rodrigo haluaa viestittää vapautta ja aitoutta. Hän toivoisi, että kaikki pukeutuisivat sillä tavalla, mikä heille itselle tuntuu hyvältä.

Juho

Juhon, yhdessä ystävänsä kanssa, havaitsin ulkona kadulla Helsingin keskustassa. Oli aurinkoinen tiistaipäivä toukokuussa ja paljon ihmisiä kesävaatteissa liikkeellä. Juho erottui vahvasti yksilöllisellä pukeutumistyyllillään ja stailauksellaan. Juho suostui osallistumaan projektiini ja hänen seurassaan ollut henkilö osallistui myös keskusteluun.

Juho on 19 vuotta vanha suomalainen. Hän opiskelee lukiossa ja tekee opintojen ohella freelance-töitä kauneus- ja muotialalla. Juho kuvaili pukeutumisensa minimalistisena katumuoti -tyylisenä. Hän pukeutuu usein mustiin vaatteisiin ja harmonisiin sävyihin. Tuona päivänä hänellä oli valkoiset, vajaamittaiset leveät housut, valkoinen poolopaita sekä vaaleanvihreä polvipituinen kimono. Juhon pukeutumistyylin tunnusmerkkinä ovat väljät vaatteet, isot siluetit ja polviin ulottuvat yläosat.

Juho näkee vaatetuksen tärkeänä työkaluna, joka tavallaan toimii käyntikorttina. Juho mainitsi, miten vaatetus on osana identiteettiä ja muokkaa ihmiskuvaa. Hän totesi, että vaatteiden ja ulkonäön perusteella syntyy ensivaikutelmia ihmisestä ja tällä tavalla ne vaikuttavat myös työelämään.

Juho kokee, että hänen pukeutumistyyliinsä voidaan liittää eri kulttuureihin riip-puen hetkestä. Juhon tyyliissä on japanilaista minimalistisuutta ja hänen mustat asunsa voidaan assosoida teknokulttuuriin. Vahvaa sidettä johonkin kulttuuriin hänellä ei kuitenkaan ole. Juho haluaa pukeutumistyyllillään ilmaista omaa itseään ja estetiikkakäsitystään. Kysymykseeni ”Millaista vaatetta et laittaisi päällesi?”, hän vastasi heti ”*never say never*”. Hetken mietiskelyn jälkeen hän kuitenkin totesi, ettei ikinä pukeutuisi tyköistuviin farkkuihin, ei varsinkaan sellaisiin, jotka sisältävät elastaania.

Terhi

Terhin huomasin eräässä myymälässä Forumin kauppakeskuksessa. Oletin että hän on suomalainen mutta pukeutumistyyliinsä oli kaikkea muuta kuin perinteinen suomalainen ja tämä sai minut kiinnostumaan hänestä. Hän yllättyi pyynnöstäni mutta suostui osallistumaan, sillä ehdolla, että hän saa nähdä lopullisen teoksen.

Terhi on 54-vuotias suomalainen yrittäjä. Terhi kuvailee tyyliänsä etnisenä ja yksilöllisenä. Terhi kertoo, että etniseen ja värikkääseen tyyliinsä hän on saanut vaikutteita eri kulttuureista. Matkustaminen on Terhille tärkeää ja antaa hänelle paljon inspiraatiota pukeutumisen suhteen. Terhi kertoo, että hänen pukeutumisensa ei kuulu mihinkään ryhmään tai kulttuuriin mutta on tietoinen siitä, että häntä pidetään hippityylisenä ihmisenä.

Terhin mielestä on tärkeää tuntee vapautta ilmaista omaa yksilöllistä identiteettiään pukeutumisellaan eikä olla sidottuna rajoihin. Suomen pukeutumiskulttuurissa on valitettavasti näkymättömiä sääntöjä, jotka rajaavat ihmisen yksilöllistä ilmaisua. Terhi haluaa pukeutumisellaan rohkaista muita ilmaisemaan omaa yksilöllistä identiteettiään, huolimatta pukeutumisstandardeista.

Terhillä oli selkeä vastaus siihen, minkälaista vaatetta hän ei laittaisi päälle. ”En ikinä käyttäisi muovisia vaatteita, eli tekokuituja. Myös mustat tai valkoiset vaatteet näyttävät oudoilta minun päälläni”, hän kertoi. Terhi mainitsi myös, miten ajatus pukeutua jakkupukuun naurattaa hänen lapsiaan.

Anonyymi 1

Pride-viikolla Helsinki huokui positiivista energiaa. Tiistai iltapäivällä kävelin Helsingin kaduilla ja nautin hyvästä tunnelmasta ja auringosta. Tuntui siltä, että *Pride*-festivaali vaikutti myös ihmisten vaatevalintoihin. Paljon värejä ja persoonallisia tyylejä näkyi kadulla. Kampin torilla huomasin kaksi tyttöä, jotka erottautuivat vahvasti joukosta pukeutumisillaan. He olivat tyyllisesti hyvin erilaisia, mikä oli mielestäni kiinnostavaa. Molemmat olivat halukkaita osallistumaan. Anonymiteetti oli heille kuitenkin hyvin tärkeää, joten sovimme jättää heidän etunimensä mainitsematta.

Ensimmäinen henkilö on 26-vuotias suomalainen vaatetusalan opiskelija. Hän kokee oman tyyliensä kuvailemisen haastavana, siitä syystä, että hän pukeutuu hyvin monipuolisesti ja tyyliuuntaus muuttuu päivästä toiseen. Sana ”*funky*” tuli kuitenkin hänen mieleensä omasta tyylistään. Sinä päivänä, kun tapasimme, hän oli pukeutunut pitkään farkkuhameeseen ja t-paitaan, jossa oli hymiö ja luki ”*have a good day*”. Hänen stailauksessaan oli paljon kiinnostavia yksityiskohtia, kuten leveä nahkainen kaulakoru, *pride*-tyyliset sukat, nenälävistys ja kapeat aurinkolasit. Huomionherättävin tekijä hänessä oli hänen hiuksensa, jotka törröttivät eri suuntiin.

”Vaatetus on sekä luovuuden ilmaisua että itseilmaisua”, hän vastasi kysymykseeni vaatetuksen merkityksestä. Hän ei koe, että hänen pukeutumisensa kuuluisi mihinkään ryhmään, eikä hän halua laittaa itseänsä mihinkään laatikkoon. Pukeutumisellaan hän haluaa pääsääntöisesti viestittää, että on hyväksyttävää olla erilainen. Hän toivoo, että ihmiset uskaltaisivat olla sen näköisiä kuin heistä tuntuu oikealta, vaikka se tarkoittaisi, että erottautuisi joukosta. Hän kertoi miten monet ihmiset ihailevat tiettyjä vaatteita tai tyylejä, mutta eivät uskalla käyttää niitä itse.

Kysymykseeni ”Millaista vaatetta et laittaisi päällesi?”, hän vastasi ensin, että sellaista vaatetta ei ole, jota hän ei käyttäisi. Hän pitää haasteista ja kertoi, miten henkilökohtainen estetiikka muuttuu, kun totuttelee uusiin asioihin. Se mitä pidät ensin rumana voi kehittyä mieleiseksi.

Keskustelumme siirtyi kestäväen kehityksen ja ekologisuuden teemaan, jota hän pitää hyvin tärkeänä. Hän pyrkii olla ostamatta turhia vaatteita ja käyttämään

päänsääntöisesti kierrätysvaatteita. Jos hän uutta vaatetta ostaa, se tulee useimmiten suomalaiselta pienyritykseltä.

Anonyymi 2

Toinen yllämainitsemista henkilöistä on 22-vuotias suomalainen. Hän kutsui itseään ”elämänopiskelijaksi” ilman tarkempaa selitystä. Se mikä sai minut kiinnostumaan hänestä, oli hänen kirkas vaaleanpunainen jakkupukunsa, asusteltuna mustalla hatulla. Näin värikästä ja tyylikästä arkipukeutumista nähdään harvoin Suomessa.

Hän kuvaili pukeutumistyyliänsä luonnolliseksi, orgaaniseksi ja kirkkaaksi. Hän pitää erilaisista tekstuureista ja asukokonaisuuksien rakentamisesta kontrasteilla. Vaatteet ovat hänelle hyvin merkittäviä ja suorassa vuorovaikutuksessa hänen mielialansa kanssa. ”Vaatteet voivat antaa energiaa tai toisinpäin latis-taa. Huonot värit voivat esimerkiksi väsyttää itseäsi”, hän sanoi. Hän haluaa pukeutua vaatteisiin, jotka antavat hänelle hyvän olon, riippumatta muiden mielipiteistä.

Hän ei koe, että hänen pukeutumisensa kuuluu mihinkään ryhmään mutta otti puheeksi vegaanikulttuurin, mikä on tärkeä hänen elämässään. Tämän henki-lön pukeutuminen perustuu hänen arvoihinsa ekologisuudesta ja eettisyydestä. Hän ei käytä mitään eläinperäisiä materiaaleja, kuten esimerkiksi turkista tai kaulakoruja luista. Pukeutumisellaan hän haluaa edustaa kierrätys-kulttuuria, laatua ja luonnonmateriaaleja.

Ken Mai

Eräänä syyskuun perjantai-iltana havainnoin pukeutumistyylejä Helsingin rautatieasemalla. Oli kaunis ja aurinkoinen päivä, mutta syksy alkoi tuntua il-massa. Oli ruuhka-aika ja paljon ihmisiä kaupungilla. Rautatieaseman pankki-automatilla seisojien joukosta erottautui hyvin erottautuva mies mustissa vaatteissa. Hän oli pukeutunut pitkään hameeseen, pitsipaitaan ja pikkujakkuun. Hänellä oli gootti -tyyli-set kengät ja iso ristikaulakoru. Kiinnitin huomiota häneen tummaan silmä-meikkiinsä ja punaiseen kynsilakkaan. Hän kiinnostui projektistani ja suostui iloisesti osallistumaan.

Ken Mai on 59-vuotias Helsingissä asuva japanilainen mies. Hän on ammattitanssija ja koreografi japanilaisessa *Butoh*-lajissa. Hän esiintyy ympäri maailmaa sekä opettaa lajia muille. Puvustus ja maskeeraus ovat tärkeitä tekijöitä tunnelman luomisessa kyseisessä tanssissa.

Ken Mai kuvailee tyylinsä yksilölliseksi ja hieman goottimaiseksi. Hän haluaa ilmaista oman estetiikan näkemystään, eikä seurata muotitrendejä. Ken Mai näkee vaatetuksen taiteellisena ilmaisuna, joka reflektoi hänen identiteettiään ja persoonallisuuttaan. Hän kokee, että hänen tyylinsä on ainutlaatuinen eikä liity mihinkään tiettyyn kulttuuriin. Hän käyttää luontoa metaforana omaan näkemykseen pukeutumisesta ja kuvailee itseään kukkana, jonka tarkoituksena on ilmaista puhdasta kauneutta. Ken Mai pukeutuu ainoastaan naisten vaatteisiin, joiden valikoima on monipuolisempi ja luovempi. Hän käyttää aina joko mustia tai valkoisia asukokonaisuuksia. Hän pitää korseteista, pitseistä ja hameista. Naisten vaatteissa häntä kiehtoo erityisesti niiden kauneus.

5 HENKILÖIDEN ANALYSOINTIA

Tässä kappaleessa analysoin tutkimukseeni valikoitujen henkilöiden pukeutumistyyliä semiotiikan avulla. Henkilöitä on yhteensä kahdeksan: Janely, Sephora, Rodrigo, Juho, Terhi, Anonyymi 1, Anonyymi 2 ja Ken Mai. Analyysini pohjautuu heidän pukeutumisensa ja habituksensa lähettämiin signaaleihin sekä henkilöiden haastatteluvastauksiin. Jokaisen henkilön analysoin erikseen ja ”Johtopäätökset ja yhteenveto” -luvussa vertailen henkilöitä keskenään ja esittelen yhteneväisyydet heidän pukeutumisessaan.

Janely

Luvussa, jossa tutkittiin sosiaalisten suhteiden vaikutusta pukeutumistyyliin, todettiin, että ryhmien sisällä muodostuu usein yhteneväisyyksiä pukeutumisessa, jotka ilmenevät erilaisten symbolien kautta. Yhteneväisyydet vahvistavat henkilöiden siteitä ja viestittävät muille, että henkilöt jakavat samanlaiset arvot ja tavoitteet. (Erola & Räsänen 2014, 137–138; Weedon 2014, 7.) Janelyn ystäväseurassa huomasin heti tämän asian. Kaikilla kolmella oli omat vahvat yksilölliset tyylit. Näin jonkun verran samankaltaisuutta heidän tyylisuunnassaan, vaikka he selvästi edustivat omaa identiteettiään. Heidän tyylissään

oli hieman goottimaisuutta, ja kirkkaat värjätyt hiukset yhdistivät Janelyn ja hänen yhden ystävänsä. Paradigma Janelyn tyyliin, joka viittaa goottityylisuuntaukseen ovat hänen hiuksensa, revitetyt farkkunsu, verkkosukkahousunsa ja ketjunsu. Uskon että Janely ja hänen ystävänsä ovat vaikuttaneet toistensa tyyliin ja että he antavat toisilleen sekä inspiraatiota pukeutumisen suhteen että rohkeutta olla sen näköisiä kuin he haluavat. Noin yksilölliset pukeutumistyyliin, jotka selvästi rikkovat pukeutumisen standardit, vaativat tietynlaista asennetta. Uskon siihen, että yhdessä olemme vahvempia ja yhdessä pysymme paremmin välittämään haluamaamme viestiä.

Semioottisessa analyysissä, näen Janelyn hiustyylin merkittäjänä. Hiustyylin takana on todennäköisesti muuta kuin esteettisiä perusteluita ja tällä tavalla hiukset muodostavat symbolista merkitystä. Janely kertoi haastattelussa, että hän haluaa pukeutumisellaan viestittää muille, että hän on ihmisenä rohkea ja halukas kokeilemaan uusia asioita. Tämä on todennäköisesti yksi hiuksien symbolisista merkityksistä.

Janely on 18-vuotias ja hän on siinä iässä, jossa on tavallista kokeilla eri luovia pukeutumistapoja löytääkseen oman tyyliin, joka kuvailee omaa persoonallisuutta ja vahvistaa identiteettiä. Kappaleessa ”Katumuodin ja antimumuodin ilmiöt”, kävi ilmi, että nuorten luova visuaalinen ilmaisu voi johtua siitä, että puhetaito ei ole vielä kovin kehittynyt. Näin voi olla Janelyn tapauksessa, sillä huomasin hieman ujoutta haastattelussamme. Pukeutuminen voi olla hänen luova tapansa kommunikoida ja esittää kuka hän on. Hänen ujoutensa voi tietysti myös johtua tilanteesta ja jännityksestä, mikä minun yllättävä projektini on voinut aiheuttaa.

Sephora

Vaatesu on kaikkina aikoina kertonut paljon yksilön sosiaalisesta asemasta ja kulttuurisesta aktiivisuudesta. Tänaikin päivänä henkilön ammatti heijastuu pukeutumisessa jollakin tasolla. Sephoran habituksesta huokui itsevarmuutta. Hän puhui avoimesti ja antoi suorat vastukset kysymyksiini. Sain vaikutelman, että hän on aikaisemminkin pohtinut pukeutumisen merkitystä sekä mitä hän haluaa sillä viestittää. Hänen pukeutumisessaan heijastui selkeästi hänen ammattinsa muotialalla, myyjänä, yrittäjänä ja mallina. Hänen rohkea vaatesu-

lintansa ja visuaalinen silmä viittaavat siihen. Hänen täydellisesti yhdistetyt korunsa ja asusteensa toimivat signaaleina myyjän roolista asusteliikkeessä ja viittaavat alan ammattilaisuuteen.

Sephora kertoi haastattelussamme, että hänen tyylinsuuntauksensa vaihtelevat paljon ja että hän myös sekoittaa eri tyyliä keskenään samaan asuun. Peircen kehittämä semioottinen analysointitapa sanallisilla vastakohtapareilla auttaa hahmottamaan Sephoran tyyliä (Seppä 2012, 135). Hänen asussaan ilmenee naisellisuutta ja androgyynisuutta. Stailaus klassisella meikillä ja pöninhännällä sekä asun siluetti kapealla vyötäröllä antavat naisellisen vaikutelman. Takin kiiltävä ja hieman futuristinen materiaali sekä sen muodostamat kovat linjat ilmaisevat Sephoran androgyynistä puolta. Kun nämä vastakohtat naisellinen—androgyyninen kohtaavat, hänen tyyliinsään tapahtuu merkityksen siirto ja kokonaisilmeestä tulee hyvin näyttävä.

Vastakohtasanoja voidaan käyttää myös Sephoran vaatevalinnoissa, esimerkiksi iloinen—synkkä. Hän kertoi, miten hänen mielialansa ja sää johdattaa hänen pukeutumistaan. Toisin sanoin Sephoran vaatevalinnat tapahtuvat intuitiivisesti, ja seuraavat yhteydet näen johdonmukaisina: kaunis päivä saa hänet pukeutumaan luovemmin ja värikkäämmiin ja talven pimeys saa hänet valitsemaan synkemmän tyylin ja mustat vaatteet.

Rodrigo

Rodrigo pukeutumisessa näen vahvan yhteyden hänen eteläamerikkalaiseen taustaansa. Hän väitti, että hänen pukeutumisensa ei liity mihinkään kulttuuriin tai ryhmään mutta uskon, että heimo, jossa hän eli Brasilian sademetsässä, on johdattanut siihen, miten hän pukeutuu tänäkin päivänä. Kotimaassaan hän pukeutui primitiivisellä tyyllillä yksinkertaisiin asuihin ja luonnonmateriaaleihin. Rodrigo näytti minulle kuvan itsestään, jossa hänellä oli ylävartalo paljaana, kasvot maalattu punaisella värillä, päähine koristeltu höyhenillä sekä puutikkunen läpi. Hän selitti, että tuolta hän näytti sademetsän arkielämässä. On ilmiselvää, että tuohon aikaan hänen pukeutumisensa oli vahvasti sidoksissa hänen heimoonsa. Suomeen muuton jälkeen hänen pukeutumisensa on muuttunut äärettömän paljon, mutta luonnonläheisyys on edelleen ominaista hänen tyyliinsään.

Rodrigoon pukeutuminen antaa minulle vahvoja mielikuvia hänen elämäntavoistaan ja elämänfilosofiastaan. Kuvittelen minimalistista elämää, jossa nautitaan myös elämän pienistä asioista. Kyseinen luonnonläheinen tyyli viittaa myös arvoihin ekologisuudesta. Hänen ammattinsa taiteilijana yhdistän luovuuteen ja tietynlaiseen vapauteen. Hänen koristeellisuus tyyliinsään vahvistaa nämä tulkinnat.

Rodrigoon ulkonäkö on kokonaisuudessaan yhdenmukainen ja toimii semiotiikassa merkitsijänä. Merkitsijän abstraktin sisällön, eli merkityn, näen Rodrigoon tapauksessa olevan hänen alkuperänsä sademetsässä ja hänen elämäntyyliinsä. Hänen ulkonäöstään muodostuvat komponentit, kuten vaatekappaleet, asusteet ja hiustyyli ja niiden materiaalit (puu, siemenet, luonnonkuidut ja maastokuvio) kuuluvat samaan paradigmaan ja viittaavat myös erillään samaan kulttuuriin ja ideologiaan. Rodrigoon rastatukka, siemen- ja puukorut olisivat Brasiliassa voineet toimia signaaleina sademetsän elämäntyylistä. Semiotiikassa tutkitaan kuitenkin pukeutumista suhteessa tutkimusympäristöön. Rodrigoon pukeutumistyyli erottuu vahvasti länsimaisista normeista. Suomen katumuodin kontekstissa asun kyseiset komponentit sekä merkitsijän ja merkityn yhteys eivät ole yhtä helppoja ymmärtää kuin ne olisivat hänen kotimaassaan. Tällä tavalla komponentit toimivat enemminkin symboleina kuin signaaleina tässä tutkimuksessa.

Juho

Juho on 19-vuotias ja huolimatta hänen nuoresta iästään, hänen yksilöllinen pukeutumistyyliinsä tuntuu aidolta ja harkitulta. Hänen tyyliinsään näkyy minimalistisia tyyli-vaikutteita Japanista, joista hän myös kertoi haastattelussa. Hänen asunsa toimii tällöin merkitsijänä. Varsinkin vaatteiden väljyys ja pitkä tunika liitetään japanilaiseen pukeutumisestetiikkaan.

”Vaatteiden viestintä ja stereotyyppisiä mielikuvia” -luvussa ilmeni, että vastaakohtaiset asiat tehostuvat (Kaiser 1990, 186). Juhon ystävä pukeutui enemmistön tapaisesti ja tällöin korostui Juhon yksilöllinen pukeutumistyyli yhä enemmän.

Juhon tyyliinsä näen kaksi selkeää paradigmaa, jotka yhdessä muodostavat syntagman. Ensimmäiseen paradigmaan kuuluvat poolopaita, kimono, housut

ja tennarit. Tietynlainen rentous, väljyys, harmoninen värimaailma sekä luonnonmateriaalit vaatteissa yhdistävät nämä. Toiseen paradigmaan sijoitan hiuleikkauksen, silmälasit ja nenälävistyksen. Ne muodostavat vahvan graafisen ilmeen sekä merkityksen siirron Juhon harmonisesta ja maanläheisestä pukeutumisesta. Juhon tyyllissä kontrastiset elementit ja tunnelmat kohtaavat: maanläheisiä värejä—musta ja pehmeä—kova.

Juho oli pukeutunut sellaisiin vaatteisiin, joita miehet harvoin käyttävät nykyajassa. Pitkä kimono ja väljät housut liitetään naisten pukeutumiseen länsimaisen pukeutumiskulttuurin näkökulmasta. Tästä syystä Juho erottautuu vahvasti katukuvassa. On mielenkiintoista ajatella sama asu esimerkiksi arabialaisen miehen päällä Suomessa. Tämä ei varmaan herättäisi yhtä paljon huomiota. Juho erottautuu vahvasti, koska hän on sekä suomalainen että mies, ja tällöin rikkoo pukeutumisellaan normeja.

Terhi

Terhin pukeutuminen on tyyllisesti yhdenmukaista ja viestittää vahvasti etnisyyttä, eli toista kulttuuria sekä luonnonläheisyyttä. Oli ilmiselvää, että hänen vaatteensa ovat hankittuja muualta, ja hän kertoikin, että hän on viettänyt paljon aikaa ulkomailla. Etnisen vaikutelman hänen tyyllissään antavat lämmin ja murrettu värimaailma, luonnonmateriaalit, puukaulakoru sekä vaatteiden väljät muodot ja siluetit. Terhin pukeutumistyyli toimii kokonaisuudessaan merkittäjänä, sillä on melko helppo havaita merkityn viittaaminen luonnonläheiseen ajattelutapaan ja elämäntyyliin. Merkityn selkeys muodostuu signaaleista ja symboleista, jotka ovat yleisiä hippikulttuurissa, kuten luonnonmateriaalit ja väljät vaatteet.

Terhin tunika, haaremihousut sekä kaulakoru näen kuuluvan samaan paradigmaan, joka edustaa etnistä tyyliä. Hänen avoimet hiuksensa ja luonnolliset kasvonsa vahvistavat kyseistä tyyliä. Hänen kirkkaat ja nuorekkaat tennarinsa toimivat kontrastina hänen boheemiin pukeutumiseensa ja tällöin muodostuu merkityksen siirto.

Näen Terhin pukeutumistyylin edustavan vapaamielistä ja luonnonläheistä elämäntyyli-ideologiaa. Hänen boheeminen tyyli toimii voimakkaana kontrastina nykyajan materialismiin sekä länsimaiseen pelkistettyyn tyyliin. Terhi

puhui myös siitä, kuinka rajoittunutta suomalaisten pukeutuminen on. Huomaan hänessä selkeää etäännyttämistä muodista ja siitä, miten suomalaisten odotetaan pukeutuvan.

Anonyymi 1

Tämän henkilön tyyliin on vahva pyrkimys etäännyttämiseen pukeutumisen normeista. Hän on rakentanut asunsa harvinaisilla yhdistelmillä, jotka tekevät hänen tyylinsä erittäin yksilölliseksi. Hänen suhtautumisensa vaatetukseen ja omaan kehoon on luova ja kokeileva. Tämä henkilö yhdessä ”anonyymi 2” – henkilön kanssa olivat todella näyttäviä yhdessä. Molemmat olisivat erillään erottautuneet vahvasti katukuvasta, mutta yhdessä heidän kontrastinsa tehostavat toisen tyylin.

Henkilön tyyliin havaitaan pari eri paradigmaa. Paradigmaan, joka viittaa goottityyliin, kuuluvat hiukset, korut, asusteet sekä kulmakarvojen hävittäminen. Kaulakoru, korvakorut, nenälävistys ja aurinkolasit voidaan myös nähdä erillisenä paradigmaana. T-padan, sukkiensa ja värikkäiden kuminauhojen muodostama paradigma signaloi leikkimielisyyttä, avomielisyyttä ja tasa-arvon välittämistä.

Avantgardistisella hiustyyllillä henkilö ilmaisee luovuutta ja taiteellisuutta. Koen, että henkilön pukeutumistyyli ja varsinkin hänen hiuksensa osoittavat, että henkilö on itsevarma ja ”sinut” itsensä kanssa, eikä välitä muiden mielipiteistä. Hän on selvästi tietoinen ihmisten yleisestä tuomitsevaisuudesta ja vahvoista tunteista, mitkä hän mahdollisesti herättää, sillä hän pyrkii pukeutumisellaan viestimään, että on hyväksyttävää näyttää erilaiselta kuin enemmistö. Saan vaikutelman, että henkilön tyyli saattaa pohjautua poliittisiin mielipiteisiin siitä syystä, että näen visuaalisia yhteyksiä antimuotiin.

Anonyymi 2

Tämän henkilön vaatevalinnat perustuvat hänen arvoihinsa ekologisuudesta ja eettisyydestä. Veganismi on myös olennaista hänen elämässään, joka vaikuttaa hänen pukeutumiseensa. Koen että koko hänen pukeutumisensa toimii merkittävänä, joka viittaa hänen arvoihinsa. Merkityt ovat tässä tapauksessa,

ekologisuus ja eettisyys. Hänen vaatetuksessaan on merkittäviä symbolisia sisältöjä, jotka ovat vaikeita havaita, jos ihmistä ei tunne. Varsinkin veganismin havaitseminen vaatii ihmisen tuntemista.

Henkilön pukeutuminen on minimalistista ja sisältää kontrasteja väreissä. Hänen kirkkaat värivalintansa kantavat vahvoja symbolisia latauksia. Koko vaaleanpunainen asu tehostaa värin vaikutusta. Kankaassa on monien sävyjen viivahteita, jotka tekevät siitä erittäin näyttävän, varsinkin auringonpaisteessa. Mustat sandaalit, hattu ja olkalaukku muodostavat vahvaa kontrastia naiselliseen vaaleanpunaiseen sävyyn ja rikkovat tyttömäisen vaikutelman, mikä usein välittyy vaaleanpunaisesta väristä.

Henkilön jakkupuku viestittää korkeaa laatua. Jakkupuvut liitetään yleensä juhlapukeutumiseen sekä korkean aseman työpaikkoihin. Jakkupuvut ovat usein hinnaltaan kalliita ja tällöin ne viestittävät laatua. Semioottisesta näkökulmasta jakkupuku toimii signaalina, jos se on esimerkiksi toimistotyöntekijän tai ministerin päällä, koska heiltä odotetaan jakkupukuun pukeutumista. Sama koskee tilanteita, joissa jakkupukuja käytetään, kuten muodollisissa juhlissa, häissä tai hautajaisissa. ”Anonyymi 2” henkilön päällä jakkupuku on odottamaton ja toimii signaalin sijaan symbolina. Hän käyttää sitä arkiasuna, epämuodollisessa tilanteessa ja on asustanut sitä sandaaleilla ja hatulla, jotka yhdessä muodostavat syntagman. Henkilön jakkupuku on muodollinen ja jollain tasolla *vintage* -henkinen, leikkauksen, kankaan ja päällystettyjen nappien takia. Henkilö kantaa asunsa tyyllillä, joten epätavalliset yhdistelmät eivät kuitenkaan tunnu provosoivilta. Huolimatta rajojen rikkomisesta, henkilön pukeutuminen viestittää iloa ja kirkas väri saa varmasti myös ympäröivät ihmiset hymyilemään.

Ken Mai

Ken Main arkipukeutumisessa näen yhteyden hänen tanssilajiinsa. Ken Main kohtaamisen jälkeen olen tutustunut Butoh -lajiin ja hänen omiin esityksiinsä. Tällöin ymmärrykseni hänen pukeutumisestaan syveni. Butoh syntyi Japanissa reaktionä toisen maailman sodan aiheuttamiin pelkoihin ja kauheuteen. Laji on teatraalinen ja sisältää hyvin dramaattisia ja groteskia piirteitä. (Naranjo Rico s.a.) Ken Mai mainitsi haastattelussa, että hän käyttää mielellään korsetteja ja naisten vaatteita. Näin yhden esityksen, jossa hän oli pukeutunut

valkoiseen korsettiin ja se sai minut pohtimaan, onko hänen pukeutumisensa inspiroitunut tanssilajista, ja kuinka isoja eroja on esiintymisasujen ja arkipukeutumisen välillä. Koen että Butoh on tärkeä osa hänen identiteettiään ja puvustus tärkeä osa Butohsta.

Ken Main habituksessa näen yhteyksiä japanilaiseen ilmaisuun ja kulttuuriin. Ennen haastattelua, kun havaitsin hänet, arvasin vaatetuksen perusteella, että hän oli Japanista. Koen myös, että hänen verbaalinen ilmaisutapansa, jossa hän puhui paljon kauneudesta ja luonnosta, on tyypillistä Japanin kulttuurissa.

Ken Main tyyliässä löytyy yksittäisiä symboleja, kuten ristikaulakoru. Silmämeikki ja kynsilakka voidaan myös nähdä symboleina, sillä ne ovat miehen päällä. Naisella ne olisivat toimineet ennemminkin signaaleina. Ken Main pukeutuminen signaloi vahvoja tunteita värisymboliikan kautta. Hän käyttää ainoastaan yksivärisiä asukokonaisuuksia, joko mustia tai valkoisia. Tällä tavalla värien vaikutus tulee hyvin intensiivinen. Mustalla ja valkoisella värillä on vahvoja merkityksiä, jotka vaihtelevat eri maanosien välissä. Molemmat voidaan liittää suruun. Ken Main mustat vaatekappaleet sekä yleisen stailauksen tummalla silmämeikillä, punaisella kynsilakalla ja metallikoruilla näen kuuluvan samaan paradigmaan. Tällöin koko Ken Main visuaalinen ilme kokonaisuudessaan muodostuu merkittäväksi, jonka symbolinen merkitys voi olla haastava tunnistaa. Itse hän kertoi, että hän haluaa vain ja ainoastaan ilmaista puhdasta kauneutta.

Ken Mai on hyvin mielenkiintoinen henkilö siinä mielessä, että hänestä välittyvät vahvoja tunteita, joista jotkut ovat keskenään ristiriidassa. Hänen pukeutumisestaan saan mystisen, synkän, dramaattisen, viileän ja pimeän kuvan samalla kun näen paljon kauneutta. Hänen persoonallisuudestaan huokui toisaalta lämpöä, iloa, hyväntahtoisuutta ja sisäistä rauhaa.

6 MUOTIKUVITUS VIESTIN VÄLITTÄJÄNÄ

Muotikuvitus on kiehtova taiteenlaji, missä abstraktisuus ja konkreettisuus kohtaavat. Kiinnostuin lajista 2017, kun tunnettu muotikuvittaja Laura Laine piti muotikuvituksesta kurssin Helsinki Design Schoolissa. Se, mikä vangitsi kiin-

nostukseni, oli mielikuvituksen mahdollisuudet samalla kun esitetään konkreettisia vaatteita. Olen viimeiset vuodet kehittänyt omaa persoonallista tyyliäni ja kehityn edelleen jatkuvasti. Asia mihin panostan erityisesti omassa työssäni, on hahmon asento ja liikkuvuus, joka on vaatinut paljon anatomian tutkimista elävän mallin piirtämisen kautta. Kun on tietoinen vartalon mittasuhteista, luista, lihaksista ja nivelistä, asentojen hahmottaminen syntyy luonnostaan. Anatomia on omasta mielestäni se pohja, mistä korkeatasoinen muotikuvitus lähtee liikkeelle. Asennon ratkaisee esitettävät vaatteet ja ensisijaisesti se tunne, mitä halutaan välittää.

Muotikuvitus on tänä päivänä arvostettu ja teknisesti vaativa taiteenlaji, mutta liian kaupallinen, jotta se luokiteltaisi kuvataiteeksi. Sitä vertaillaan enemmänkin valokuvaamiseen. Gray kertoo Voguele, että valokuvan ja muotikuvituksen erot ovat, että piirustus on orgaanisempi ja eloisampi, eikä yhtä täynnä ja viimeistelty kuin valokuva. Kun asioita jätetään pois, katsojalle jää tulkintavaraa ja kokemuksesta tulee interaktiivinen. (Newbold 2018.)

90-luvulla digitalisaatio kehittyi ja muotivalokuvaus korvasi kuvittamisen. Tietokoneiden avulla asiat yksinkertaistuivat ja digitaalinen taide alkoi näkyä. Digitalisaation vastareaktion perinteisen muotikuvituksen suosio nousi uudelleen ja todettiin, että digitaalisilla keinolla ei voida tuottaa sitä, mitä kädellä voi. Kädellä toteutetun työn kautta syntyy yhteys taiteilijan, teoksen ja katsojan kesken. Teoksesta välittyy taiteilijan omaperäisyys, tyyli ja luovuus toisella tavalla kuin valokuvaamisessa. (Newbold 2018.)

6.1 Käden taidolla ja tekniikkaa hyödyntäen

Nykyaikana kaiken digitalisoituessa, mukaanluettuna muotipiirtäminen, arvostan perinteisiä työskentelytapoja yhä enemmän. Työ tuntuu minulle henkilökohtaisesti persoonallisemmalta ja arvokkaammalta, kun se on jossain määrin toteutettu käsin. Digitaalisesti piirretyt kuvat ovat aina muokattavia, kun toisaalta käsin piirtämiseen jää enemmän ennakoimattomuutta. Teos voi kehittyä mielenkiintoisemmaksi, kun työskentely ei ole liian kontrolloitua. Samalla hyödynnän jossain määrin ne mahdollisuudet, mitä digitalisaatio tarjoaa.

Hahmon keskiviiva on huomioitava kuvittamisen alkuvaiheessa, sillä sen avulla pystyy helpommin tarkistamaan, että hahmo seisoo tasapainossa eikä näytä kaatuvalta tai epäluonnolliselta. Muotikuvituksessa kannattaa suunnitella seuraavia asioita: hahmon liikkuvuus, perspektiivi, suunnat, näkökulmat ja kehon kierto. Nämä asiat vaativat anatomian osaamista ja vaikuttavat suuresti lopulliseen tunnelmaan ja siihen, miltä vaatteet näyttävät. Hahmon liikkuvuus syntyy, kun hartia- ja rintalinjat menevät vastakkaiseen suuntaan kuin vyötärö- ja lantiolinjat. (Kiper 2011, 10–21.)

Seuraava vaihe on hahmon yksityiskohdat. Kiper kertoo, että erityisesti käsistä, jaloista, kasvoista ja hiuksista ilmenee taiteilijan tyyli ja omaperäisyys. Kädet ja niiden asennot voivat toimia voimakkaina jännityselementteinä piirustuksessa ja jokainen sormi täytyy huomioida. Kasvot ovat toinen tärkeä osa teoksen kokonaisuutta. Kasvojen piirtämisestä löytyy ohjeita, joita kannattaa seurata, riippumatta siitä onko kuvitustyyli realistinen tai tyylitelty. Varsinkin silmien, nenän ja suun sijainnit ja mittasuhteet ovat tärkeitä. (Kiper 2011, 27–40.)

Vaatteiden piirtäminen vaatii anatomian osaamisen lisäksi korkeaa tekstiilituntemusta ja ymmärrystä siitä, miten vaate istuu vartalon päällä ja mihin laskokset sijoittuvat. Tekstiilin paino ja vaatteen väljyys ja malli vaikuttavat asun laskeutuvuuteen samalla, kun vaatteen suunnan täytyy mennä asennon mukaisesti. Kiper (2011, 44) painottaa, kuinka tärkeä on ymmärtää painovoiman vaikutus vaatteen istuvuuteen.

Teoksen kokonaisuus muodostuu positiivisesta ja negatiivisesta tilasta. Positiivinen tila muodostuu kuvatusta hahmosta ja negatiivinen tila on tyhjä alue hahmon ympärillä. Mittasuhteet, volyyymi ja siluetti vaikuttavat näiden tilojen tasapainoon. Tasapaino ja mielenkiinto saavutetaan myös värien rytmillä. (Kiper 2011, 66.)

Värittäminen on haastava vaihe muotikuvituksessa ja vaatii erikoistaitoa. Haastavinta on piirtää kuosillisia tekstiilejä ja saavuttaa syvyyttä ja ulottuvuutta koristeellisiin elementteihin. Hahmon asento vaikuttaa myös kankaan volyy-

miin ja liikkuvuuteen. Kuosit sijoittuvat osittain laskoksiin ja ovat vaikeita hahmottaa. Olennaista värittämisessä on saada tekstiilien tuntuma, paino ja liikkuvuus esitettyä. (Kiper 2011, 90–91.)

6.2 Ihmisistä taiteeksi

Tässä luvussa esittelen jokaista teosta yksitellen. Kerron minkälaisia tunnelmia tavoittelin, sekä mitkä asiat olen erityisesti huomionut ja korostanut jokaisen yksilön kohdalla. Kuvailen kuvitusprosessiani ja esittelen käyttämäni piirustustekniikat. Kaikki teokset ovat käsin piirrettyjä, valokuvattu järjestelmäkameralla ja viimeistely *Gimp*-ohjelmalla. Viimeistelyssä lisään valoa ja kontrastia sekä korjaan mahdollisia virheitä. Teen negatiiviset tilat läpinäkyviksi ja lisään taustaväriä. Kuvankäsittelytoimintojen tavoitteena on yleensä parantaa kuvan laatua ja korostaa tiettyä kohtaa (Strömer 2014, 73). Taustavärin valinnassa totesin, että väri vie liikaa huomiota itse hahmosta. Päädyin tekemään valkoisen taustan kaikille teoksille saavuttaakseni yhteneväisen kokonaisuuden, missä itse hahmot ovat keskiössä. Kaikissa teoksissa on saman verran ylä- ja alamarginaalia, ja hahmot ovat asetettuina teoksien keskelle. Nimikirjoitukseni löytyy jokaisessa teoksessa. Teokset on tallennettu jpg-muotoon korkealla resoluutiolla ja tulostettu A3-kokoisiksi. Lopulliset kuvat A4-koossa ovat koottu liitteeseen 3. Teostiedot löytyvät jokaisen teoksen jälkeen seuraavalta sivulta.

Janely

Janelyn tyyliissä huomattavin asia oli hänen hiuksensa, josta puolet oli värjätty neonkeltaiseksi ja toinen puoli mustaksi. Hänen asussaan oli paljon kiinnostavia tekstuureja ja materiaaleja, kuten revittyä denimiä, verkkosukkahousuja, nahkaolkalaukku ja -vyö sekä metalliketjuja. Janelysta sain lempeän ja kiltin vaikutelman, mikä näen mielenkiintoisena kontrastina hänen rohkeaan pukeutumistyyliinsä. Tätä tunnelmaa pyrin saavuttamaan teoksessani piirtämällä hänen vartalonsa luonnolliseen asentoon sekä pientä hymyä hänen huulilleen.

Luonnosteluvaiheessa kokeilin toteuttaa siniset denimivaatteet ja punaisen toppin värikynillä mutta totesin että lopputuloksesta tuli sekava. Päätin pelkistää kuvitustekniikkaani ja keskittyä enemmän johonkin tiettyyn asiaan, tässä teok-

nessa hiuksiin. Korostaakseni tätä, toteutin ainoastaan hahmon hiukset värilliseksi tussilla ja loput mustavalkoiseksi. En ollut tyytyväinen hiuksiin ensimmäisessä versiossa, joten piirsin uudelleen ainoastaan hiusosion, tällä kerralla lyijykynällä. Kuvanmuokkausohjelmalla toteutin keltaisen värin ja asetin hiukset alkuperäisen piirustuksen päälle (kuva 7).

Kuva 7. Prosessikuvaus hiuksista (Granqvist 2019)

Hiuksien uusi versio on tuuheampi kuin alkuperäinen versio, mikä tuo teoskonaisuuteen eloa. Keltainen toimii tehokkaana efektivärinä, ja materiaalien tekstuurit korostuvat mustavalkoisuudessaan. Janelyn mustat hiukset, olkalaukun ja vyön piirsin oikein tummaksi lyijykynällä ja tussilla, jotta piirustukseen tulisi lisää kontrastia (kuva 8).

Kuva 8. Janely (Granqvist 2019)

Teoksen kokonaisuus on harmoninen, vaikka se sisältää paljon tekstuureja ja yksityiskohtia. Mustavalkoisuus ja huolellisesti varjostetut kohdat, tekee teoksesta helposti katsottavan ja huomio keskittyy värikkäisiin hiuksiin. Hahmosta välittyy lempeä ja rauhallinen tunnelma.

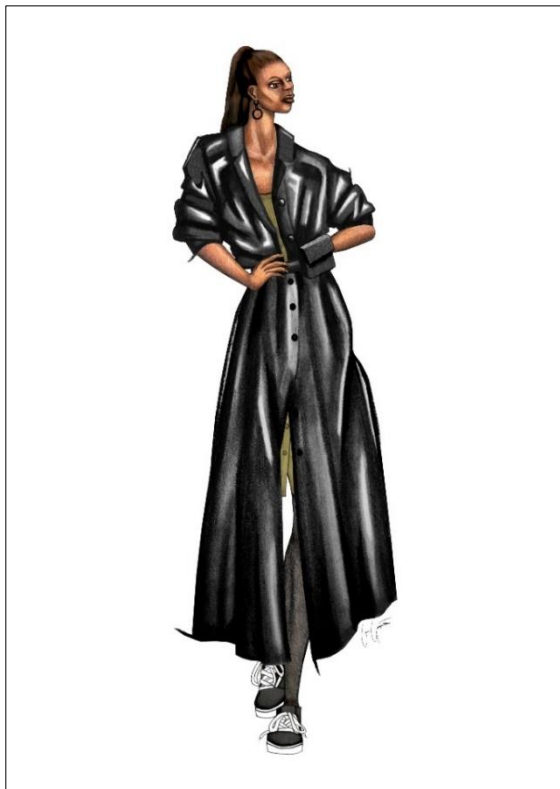
Sephora

Sephoran pukeutumisesta sain sekä naisellisen että androgyynisen kuvan, ja piirustuksessani halusin saavuttaa tasapainon näiden ääripäiden välissä. Tiesin jo etukäteen, että tämä teos tulee olemaan haastava toteuttaa takin kiillon ja mustan värin takia. Minun täytyi olla erityisen tarkkana valo- ja varjokohtien kanssa ja varoa, ettei takki näyttäisi kaksiuolotteelta. Toteutin takin mustalla pastelliliidulla ja jotkut valokohdat on tuotu esille valkoisella pastellikynällä. Sephoran ihonvärin tein värilliseksi, ettei yleiskuva olisi liian viileä. Ihonväriin ja hiuksiin käytin pastelliliitua ja värikyniä. Pastelliliitu pohjavärinä tekee väri-tyksestä huolellisemman näköisen. Jos väritys toteutetaan ainoastaan värikynillä, paperin valkoinen väri paistaa läpi, mikä voi näyttää hyvältä jossain tapauksissa. Asennon löytäminen oli tässä teoksessa haastavin asia, joka on vaatinut paljon luonnostelua (kuva 9).

Kuva 9. Sephoran asentoluonnokset (Granqvist 2019)

Vaikeinta luonnostelussa oli löytää asento, jossa Sephoran takki näyttäisi hyvältä. Vaatteen monimutkaisuuden takia päädyin klassiseen asentoon, jossa hahmo kävelee eteenpäin, kädet vyötäröllä ja katsoo sivuun. (Kuva 10.)

Kuva 10. Sephora (Granqvist 2019)

Lopullinen piirustus kuvastaa sitä rentoa ja itsevarmaa asennetta, mitä Sephora välittyi. Hartiaviiva, käsivarsien asennot ja katseen suunta tehostavat tämän vaikutelman.

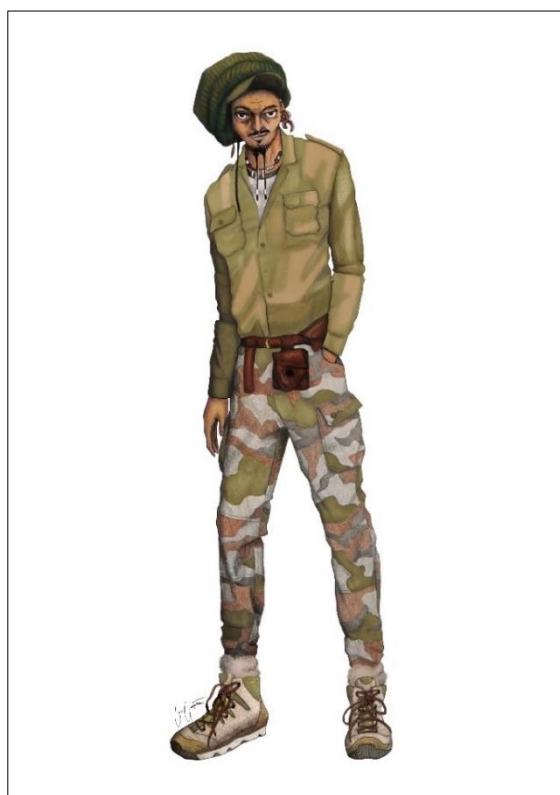
Rodrigo

Rodrigo teoksessa pyrin korostamaan hänen luonnonläheistä vaatetustaan sekä hänen mystistä luonnettaan. Panostin hänen persoonallisten kasvonpiirteidensä ja salaperäisten silmiensä karakterisointiin. Isojen silmien tuijottava katse luo mystisen ja hieman pelottavan tunnelma (kuva 11).

Kuva 11. Karakterisointiluonnos Rodrigosta (Granqvist 2019)

Rodrigoon vihreän kauluspaidan toteutin erisävyyisillä alkoholipitoisilla tusseilla, jotka sekoittuvat keskenään ja luovat pehmeän lopputuloksen. Maastokuosilliset housut toteutin ensin luonnostelemalla kuviot lyijykynällä, jonka jälkeen täytin värialueet erivärisillä tusseilla. Saavuttaakseni tekstiiliin struktuuria ja tuntumaa käytin värikyniä viivatekniikalla. Hahmon pipon ja kengät toteutin samalla tavalla. Viimeiseksi olen lisännyt kontrastia teokseen tummentamalla varjokohdat. Rodrigoon eteläamerikkalaista ihonväriä toteutin pastelliliidulla ja värikynillä. Hahmotin itsevarman asennon, jossa hän nojaa hieman eteenpäin ja tuijottaa suoraan katsojan suuntaan. (Kuva 12.)

Kuva 12. Rodrigo (Granqvist 2019)

Lopputuloksesta välittyy mystistä ja luonnonläheistä tunnelmaa. Rodrigoon luonteenpiirteet ovat piirustuksessa hyvin tunnistettavissa. Teoksen lähettämät signaalit vastaavat hyvin ne, jotka sain Rodrigosta todellisuudessa.

Juho

Juholla on persoonalliset ja tunnistettavat kasvonpiirteet, joita graafinen ja symmetrinen hiusleikkaus, pyöreänmuotoiset silmälasit mustalla kehyksillä sekä nenälävistys vahvistavat (kuva 13).

Kuva 13. Karakterisointiluonnos Juhosta (Granqvist 2019)

Asiat, jotka erityisesti tekivät Juhon tyylin omaperäiseksi, olivat hänen väljät vaatteensa ja niiden kerroksellisuus. Korostaakseni tätä hahmotin yksinkertaisen symmetrisen asennon, jossa jokainen vaatekappale ja niiden poimutukset näkyvät. Leveä haara-asento, jossa katse on suoraan eteenpäin, antaa hahmosta itsevarman vaikutelman.

Juhon vaatteet luonnonmateriaaleista toteutin pastelliiduilla ja värikynillä, jotka jättävät hieman strukturoidun pinnan. Korostin vihreän tekstiilin eri sävyvivahteita keltaisella ja harmaalla värillä. Lisäsin valkoista väriä valokohtiin. Käsittelin huolellisesti varjon kohdat, ettei kontrastista tulisi liian kova, sillä halusin kevyen tuntuman vaatteeseen. Juhon kiiltävän kassin toteutin erisävyisillä tusseilla. Viimeistelin sitä valkoisilla terävillä viivoilla, pastellikynällä. Toteutin kasvot, hiukset, asusteet sekä kädet ja sääret lyjykynillä. Kontrastia on lisätty mustalla tussilla. (Kuva 14.)

Kuva 14. Juho (Granqvist 2019)

Lopullinen teos on väriltään harmoninen ja hahmon yksinkertaisesta asennosta välittyä asun muotoa ja väljyyttä. Mustavalkoisuus korostaa teoksen värikkäät osuudet sekä tuo teokseen dramaattisen tunnelman.

Terhi

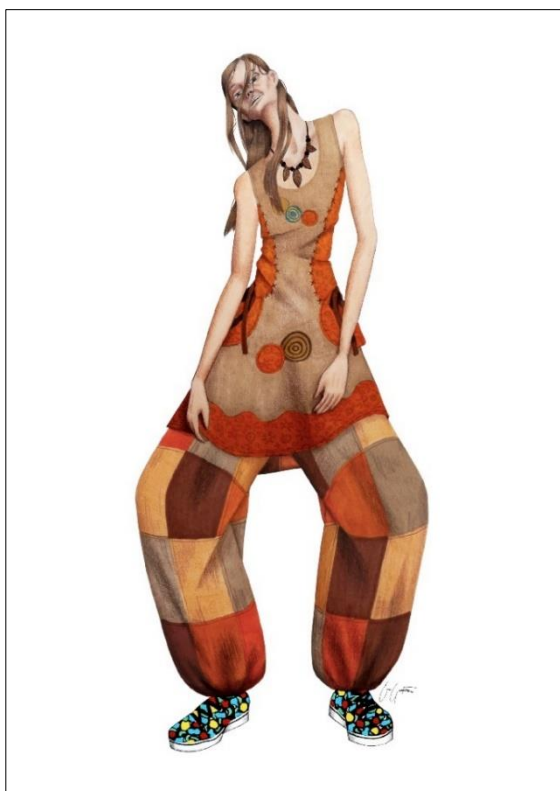
Terhin teoksessa halusin toteuttaa harmonisen yleiskuvan ja värimaailman, mikä tukisi hänen luonnonläheistä ja hippityylistä pukeutumistaan. Hänen asussaan oli erisävyisiä punertavia ja ruskeita värejä sekä ripaus kirkasta turkoosia.

Näin Terhin asun siluetin mielenkiintoisena ja halusin erityisesti korostaa hänen väljiä haaremihousujaan. Koin että leveä haara-asento ja polvet koukussa korostaisivat niitä parhaiten. Asennossa pyrin myös saavuttaa vapauden tunnelman, mikä on ominaista hippikulttuurissa. Tein asennosta eri kokeiluja luonnostelemalla (kuva 15).

Kuva 15. Terhin asentoluonnokset (Granqvist 2019)

Terhin hiuksiin halusin luonnollisuutta sekä tuulenpuuskan tuntuman. Vaatteiden tekstiilit olivat selvästi luonnonkuitua ja kudonnan jälkeä oli jossain määrin näkyvissä. Hahmon vartalon liikkeen avulla hahmotin huolellisesti vaatteiden vedokset ja poimutukset. Väritys oli kiehtovin työvaihe tässä teoksessa. Tein ensin pohjavärin eri värisillä tusseilla. Tekstiilien karkeutta ja syvyyttä saavutin värikyntillä. Terhin tennarit erottuivat vahvasti asusta kirkkailla väreillään. Piirustuksessa piirsin ne tusseilla, jotta värit loistaisivat kuten todellisuudessa. (Kuva 16.)

Kuva 16. Terhi (Granqvist 2019)

Teoksesta huokuu luonnollisuutta, mikä tavoittelin. Housuissa ja tunikassa on monta eri kangasta yhdistettyinä, mikä tuo moniulotteisuutta teokseen. Värit muodostavat harmonisen ja lämpimän kokonaisuuden.

Anonyymi 1

Tässä teoksessa oli paljon huomioitavaa ja yksityiskohtia, jotka ovat vaatineet tarkkaavaisuutta. Oli äärimmäisen tärkeää valita sopivat piirustustekniikat, ettei kokonaiskuva olisi sekavan näköinen ja vaikea hahmottaa.

Pitkän kapean hameen takia hahmon liikkuvuus siirtyi ylävartalolle. Jos asennossa tapahtuu jotain silmiinpistävää, rajaan sen joko ylä- tai alavartalolle. Aina on kyse tasapainosta. Kun joku kohta pelkistetään, toinen korostuu. Tätä pohtiessa piirsin T-paidan vähän pelkistetyimmällä tekniikalla ja ihonvärin mustavalkoiseksi.

Henkilö oli pukeutunut tummansiniseen farkkuhameeseen. Denimikankaan tekstuuri on mielenkiintoisen näköinen piirustuksissa ja se saadaan parhaiten kuvitettu ohuilla lyijykynillä. Värikynillä en saanut denimin tekstuuria tunnistettavaksi, joten päädyin toteuttamaan sitä lyijykynillä. Kuvanmuokkausohjelmalla tein version, jossa hame oli muokattu siniseksi. Päädyin lopulta käyttämään mustavalkoista versiota, sillä se tehostaa kuvituksen muita värillisiä osioita (kuva 17).

Kuva 17. Anonyymi 1 versiot (Granqvist 2019)

Henkilön runsasta koristeellisuutta on teoksessa painotettua. Mustavalkoisuus korostaa asun yksityiskohtia ja symboleita. Hahmosta välittyy hieman outoutta sekä henkilön taiteellista luonnettaan.

Anonyymi 2

Värien voimakkuus oli prioriteettina tässä teoksessa. Henkilö oli pukeutunut näyttävään kirkkaan vaaleanpunaiseen jakkupukuun, jonka kankaassa oli oranssin, keltaisen ja violetin sävyvivahteita, riippuen valosta. Tämä moniulotteinen kangas asetti haasteita piirtämiseen ja vaati paljon luonnostelua. Yhdellä piirustusvälineellä ei ollut mahdollista saavuttaa kankaan dynamiikkaa ja syvyyttä. Lopuksi päädyin tekniikkaan, jossa vaaleanpunainen pohjaväri on tehty tussilla. Sen päälle olen lisännyt muut sävyt pastelliliiduilla (kuva 18).

Kuva 18. Värittämisen kokeilut (Granqvist 2019)

Anonymiteetti oli tälle henkilölle tärkeä asia. Tästä syystä jätin kasvot kuvittamatta. Henkilö oli asustettu hatulla, jonka taakse sain kasvot luonnollisesti piilotettua. Hattu, olkalaukku sekä sandaalit toteutin tummanharmaalla ja mustalla tusseilla. Pastelliliiduilla toteutettu ihonväri teki värikkönnäisyydestä harmonisen. Tein tästä henkilöstä kaksi versiota (kuva 19).

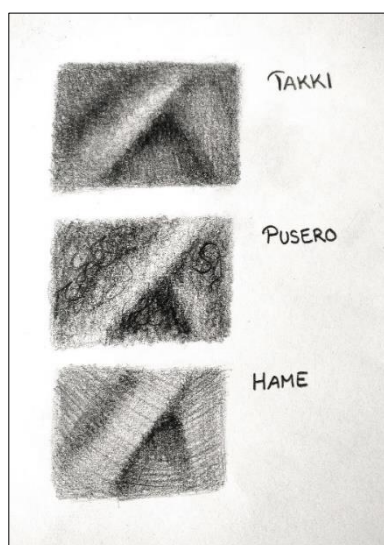
Kuva 19. Anonyymi 2 versiot (Granqvist 2019)

Ensimmäinen versio on sommittelun näkökulmasta omaperäisempi mutta anatomian näkökulmasta haastavampi. Päädyin käyttämään toista klassisempaa versiota, jossa hahmo kävelee suoraan eteenpäin.

Ken Mai

Butoh -tanssilaji on olennainen osa Ken Main identiteettiä. Hänen pitkät mustat vaatteensa korostivat hänen pituuttansa ja siroa vartaloaan. Teoksessa halusin painottaa hänen kaunista olemustaan, tanssillisuuttaan sekä hänen goottimaisia ja mystisiä piirteensä. Hahmon asento ja pienet yksityiskohdat, kuten sormien asennot ja pään kallistus, olivat ratkaisevia tekijöitä oikean vaikutelman saavuttamiseksi.

Haasteena teoksessa oli mustan värin ja eri vaatteiden erottaminen. Kaikki vaatteiden tekstiilit olivat mattapintaisia ja hyvin samankaltaisia, mikä vaikeutti niiden erottumista toisistaan. Todellisuudessaakin oli vaikea hahmottaa eri vaatekappaleet. Erottaakseen asun komponentit piirustuksessa olin tarkkana varjokohtien kanssa ja toteutin jokaisen komponentin eri piirustustyyliillä (kuva 20).

Kuva 20. Tekstiilien kuvittaminen (Granqvist 2019)

Ihonvärin toteutin vaaleaksi lyijykynillä, mikä antoi hieman aavemaisen vaikutelman. Valitsin mustavalkoisuuden myös siitä syystä, että Butoh -tanssissa maalataan tanssijan keho valkoiseksi. Tällä tavalla hahmon ihonvärillä on myös symbolinen merkitys, joka viittaa tanssilajiin. (Kuva 21.)

Kuva 21. Ken Mai (Granqvist 2019)

Teoksesta välittyvät samanlaiset tunnelmat, kuin ne mitkä sain Ken Maista taapaamisessa: rauhallisuus, mystisyys ja taiteellisuus. Hänen tanssillisuutensa ja kaunis olemuksensa välittyvät hahmon asennosta ja sen muodostamasta sirosta siluetista.

6.3 Teoskokoelma julkisuuteen

Näyttelypaikan valinnassa on tärkeä pohtia, ketkä haluan tavoittaa. Käykö paikassa työskenteleviä ammattilaisia, muita taiteilijoita, taidekeräilijöitä tai opiskelijoita? (Contrado 2018.) Opinnäytetyön tarkoitus oli esittää teoksiani mahdollisimman laajalle yleisölle. Muotialan ammattilaisten ja taiteesta kiinnostuneiden ihmisten lisäksi halusin tavoittaa myös he, jotka eivät välttämättä käy taidegallerioissa. Kirjasto oli paikka mikä tuli mieleen jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Se on erinomainen kohtaamispaikka ja avoin kaikille. Siellä valitsee rauhallinen tunnelma ja soveltuu tällöin taideteoksien tarkasteluun. Kirjastoilla on laaja asiakaskunta. Monet käyvät siellä työskentelemässä tai opiskelemassa, ja toiset viettävät vapaa-aikansa siellä kirjan kanssa tai uuden harrastuksen parissa.

TaruGalleria

The Art of Being Me -kokoelma esitettiin TaruGalleriassa Tapiolan kirjastossa. Löysin gallerian Helmet-kirjaston verkkosivuilla ja lähetin sähköpostitse näyttelyhakemuksen. Sain gallerian varattu viikon ajaksi, 21.9–27.9.2019. Allekirjoitin gallerian näyttelysopimuksen, jossa ilmenee heidän toimintatapansa. Ennen näyttelyä minulta pyydettiin edustuskuva (liite 2/1, kuva 24) ja esittelyteksti näyttelystäni, heidän markkinointiansa varten. Tiedot näyttelystäni julkaistiin Helmet-kirjaston verkkosivuilla Tapiola kirjaston tapahtumat -kohdassa.

Tapiolan kirjasto sijaitsee modernissa Tapiolassa Ainoa-kauppakeskuksen vieressä ja samassa rakennuksessa kuin kulttuurikeskus, jossa järjestetään erilaisia tapahtumia. Tapiola on tällöin vilkas alue, ja helposti tavoitettava metrolla ja busseilla pääkaupunkiseudun eri suunnista. Tapiolan sijainti liiketoiminnalle on hyvä ja lähistöllä sijaitsee pääkaupunkialueen liiketoimintakeskukset, Keilaniemi ja Otaniemi. Näyttelytila toimii myös työpajana, missä on tietokoneita, 3D-tulostimia sekä ompelukoneita, joka ovat vapaasti käytettävissä kirjaston vierailijoille. Henkilökunta kertoi, että TaruGalleria on mainio näyttelytila, sillä siellä käy paljon ihmisiä.

Näyttelyn suunnittelu ja pystyttäminen

Näyttelyn suunnittelussa on kyse mausta, tunteesta, ympäristöstä ja tunnelmasta (Strömer 2014, 9). Ennen näyttelyä kävin tutustumassa näyttelytilaan ja selvittämässä ripustusmahdollisuuksia. Ensimmäisenä huomasin, että tilassa oli monta ikkunaa, jotka päästävät sisään runsaasti luonnonvaloa. Siellä oli ihmisiä työskentelemässä ja jotkut kiinnostuivat kuuntelemaan tulevasta näyttelystäni. Galleriassa oli käytettävissä neljä seinää teoksien ripustamiseen. Isoin ja kiinnostavin seinä oli portailla, johon päädyin ripustamaan kokoelman kaikki teokset. Portaot mahdollistivat kiehtovaa ja omaperäistä teosasetelmaa epäsymmetrisellä rytmillä. Siinä hetkessä sain ajatuksen esittää myös vanhempia piirustustöitäni toisella seinällä. Seinillä roikkui siirrettäviä metallikoukkuja vaijereilla ripustusta varten.

Conrado -blogissa (2018) kerrotaan, että näyttelyssä taiteilija ei myy ainoastaan teoksiaan, vaan myös itseään taitelijana ja henkilökohtaisena tuotemerkkinä. Blogissa mainitaan, että taiteilijan profiilikuva on hyvä ja tehokas lisäys

näyttelyyn. Tätä pohdittaessa olen liittänyt käyntikorttejani näyttelyyn. Olen myös maininnut itseni ja koulutukseni esittelytekstissä. Päädyin olla laittamatta profiilikuvaani näyttelyyn, siitä syystä, että näyttelyni on pienimuotoinen ja en halunnut viedä huomioita itse teoksista kuvallani.

Navigointijärjestelmä on yksi näyttelysuunnittelun osa-alueista. Siihen kuuluu muun muassa informaatio suunnittelu ja tarinoiden ymmärrettäväksi tekeminen. Miten katsoja lukee ja ymmärtää tarinat? (Strömer 2014, 16.) Näyttelyä varten suunnittelin logon sekä julisteen esittelytekstillä suomen, ruotsin ja englannin kielillä (liite 2, kuvat 25–26). Esittelytekstistä katsoja saa ymmärrystä näyttelyn kokonaisuudesta ja sen tarkoituksesta. Kirjoitin teostietoja, jotka tulostin erillisille papereille. Tiedoissa ilmenee teoksen nimi, piirustusvälineet, henkilön ikä, kansalaisuus ja ammatti sekä vapaa teksti muutamalla lauseella kyseisen henkilön pukeutumisesta. Tiedot ovat kaikilla kolmella kielellä (liite 3). Näyttelyn teksteissä täytyi huolellisesti valita fontit. Strömerin (2014, 79) mukaan on kaksi asiaa, jotka täytyy ottaa huomioon fonttien valinnassa. Fontin täytyy soveltua näyttelyn kontekstiin sekä olla helposti luettava. Korkea kontrasti tekstin ja taustan välillä on ratkaiseva asia luettavuudessa. Tekstin asettaminen ruutuun helpottaa myös lukemista.

Navigointijärjestelmään kuuluu myös interaktiivisuuden suunnittelu (Strömer 2014, 16). Näyttelytilassa on vieraskirja, johon vierailija voi halutessaan laittaa kommenttejaan. Teostiedosta ilmenee tietoa henkilöstä ja hänen pukeutumisestaan. En kuitenkaan halunnut paljastaa ihmisestä liikaa tai jakaa omia analyysejani. Tällöin katsojalle jää tulkintavaraa ja kokemuksesta tulee jollain tasolla interaktiivinen.

Alkuperäinen suunnitelma oli tulostaa teokset koulun julistetulostimella Kouvolaan. Tulostushetkellä ilmeni ongelmia tiedostojen laadun kanssa, joten jouduin kuvaamaan ja muokkaamaan teokset uudelleen. Tämä kesti muutaman päivän ja enää ei ollut aikaa palata Kouvolaan tulostamaan. Selvitin missä saisin teokset tulostettua pääkaupunkiseudulla nopealla aikataululla. Sellon kirjastosta löytyi julistetulostin, joka oli vapaasti varattavissa itsenäiseen työskentelyyn. Hankin korkealaatuista A3-kokoista valokuvapaperia. Tulostuksessa käytin *Adobe Photoshop*-ohjelmaa.

Kävin Temperan taidetarvikeliikkeessä kysymässä neuvoa julisteiden esittämiseen. Päädyin ostamaan A3-kokoisia PVC-levyjä paksuudeltaan 5 mm, joihin kiinnitin julisteet sprayliimalla. PVC-levyt ovat erittäin kevyitä ja koostuvat vaahdotetusta muovista ja ne ovat nimenomaan kuvien kiinnittämistä varten. Levyt kestävät kosteutta ja soveltuvat sekä sisä- että ulkokäyttöön. (Strömer 2014, 23.) Granit liikkeestä löysin hopeanvärisiä metallikiinnittimiä, joilla sain ripustettua teokset tyylikkäästi ja helposti.

Lauantaina 21.9 kävin pystyttämässä näyttelyni ja tapasin TaruGallerian vastuuhenkilö. Hän esitti Paja-tilan toimintaa ja osoitti suurta kiinnostusta tulevaa näyttelyäni kohtaan. Hän oli sitä mieltä, että näyttelyni konsepti ja ihmistarinat teksteineen sopivat täydellisesti TaruGalleriaan, jonka tarkoitus on kertoa tarinoita. Tämän lisäksi projektin suuntautuminen pukeutumiseen sopi tilaan, jossa on ompelukoneita ja vaatetuksesta kiinnostuneita ihmisiä.

The Art of Being Me -kokoelman teokset asetin portaikon seinälle eri korkeuksille (liite 4/1). Pyrin saavuttamaan harmonisen kokonaiskuvan, jossa sopivat värit ja pukeutumistyyli olivat lähekkäin. Olin tarkkana linjojen ja etäisyyksien kanssa, ettei epäsymmetrinen asettelu antaisi sekavaa ja huolimatonta vaikutelmaa. Teoksien oikealle puolelle kiinnitin teostiedot kaksipuoleisella teipillä Tilan takaseinälle ripustin neljää vanhempaa teosta. Asetin ne samalla linjalla silmien korkeudelle (liite 4/2).

Sisäänkäynti on tärkeä osa näyttelyn tilaa, sillä siellä tapahtuu ensimmäinen kohtaaminen yleisön kanssa (Strömer 2014, 14). Heti astuttaessa sisään TaruGalleriaan portaiden vieressä oli pieni pyöreä pöytä, johon laitoin vieraskirjani, kynän sekä pinon käyntikortteja. Pöydän taakse kiinnitin esittelyjulisteiden pylväaseen. Tällä tavalla vierailija pääsee heti tutustumaan projektiini. Kirjaston asiakkaat, jotka eivät välttämättä ole tietoisia näyttelystä, tajuavat myös heti astuessaan sisään tilaan, että näyttely on käynnissä.

Perjantai 27.9 oli näyttelyni purkupäivä. Galleriassa tapasin kirjastopedagogin, jonka kanssa olen ollut yhteydessä sähköpostitse. Hän kehui näyttelyni kiinnostavuutta ja ammattimaisuutta ja sanoi, että se on paras kokoelma mikä heillä on ollut siellä esillä. Hän kehui erityisesti, kuinka huolellisesti olin suunn-

nitellut näyttelyn kokonaisuutta ja miten teostekstit syventävät katsojan ymmärrystä henkilöistä. Sain myös hyvää palautetta esittelytekstistä, joka oli hyvin kirjoitettu ja visuaalisesti kauniisti toteutettu. Hän mainitsi myös, että vieraskirjani ja käyntikorttini korostavat ammattimaista vaikutelmaa. Sain pyynnön pidentää näyttelyäni kuukaudella, 25.9 asti. Otin ilolla tarjouksen vastaan. Myöhemmin tapasin uudelleen gallerian vastuuhenkilö, ja hänkin oli erittäin tyytyväinen näyttelyyni. Hän kertoi, että vierailijoita on ollut paljon, ja että he ovat olleet vaikuttuneita teoksistani.

After Eight

Opinnäytetyön jälkeen kokoelma tulee olemaan esillä kotipaikkakunnallani Pietarsaareissa, *After Eight* -nimisessä ravintolassa/kahvilassa. Se on erittäin suosittu lounaspaikka ja tyyliään kotoisa ja hieman boheeminen (liite 5). Siellä järjestetään jatkuvasti taidenäyttelyitä ja erilaisia tapahtumia, kuten konsertteja. *After Eight* tukee nuorten luovuutta, kehitystä ja työllistämismahdollisuuksia erilaisten projektien avulla. *After Eight* edustaa tasa-arvoisuutta, kaksikielisyyttä ja lähituotantoa. Toiminnan vastaava oli sitä mieltä, että *The Art of Being Me* -kokoelmani sopii sinne mainiosti. Näyttelyni tulee olemaan esillä tammikuussa 2020 viiden viikon aikana. Sain pohjapiirustuksen ravintolasta, mihin on merkattu taideteoksien ripustuskohdat, joita on yhteensä 17. Tulen esittelemään myös toista projektia erillisessä huoneessa. Näyttelyn yhteydessä tulee olemaan lehdistötilaisuus sekä avajaiset.

7 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen luotettavuutta on vahvistettu yksityiskohtaisella kuvauksella koko opinnäytetyön prosessista. Opinnäytetyösuunnitelma laadittiin perusteellisesti jo varhaisessa vaiheessa ennen opinnäytetyön varsinaista alkua. Tämä mahdollisti syvää pohdintaa tutkimuksen sisällöstä, kriittistä analyysiä tutkimuksen merkityksestä sekä harkittuja tutkimusmenetelmien valintoja. Luotettavuutta parannettiin vuoropuhelulla kokeneen ohjaajani kanssa jo hyvissä ajoin. Tutkimuksen luotettavuus varmistuu huolellisella analyysillä ja tulosten perusteellisella esittelyllä.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on vaikeampi kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa määrittää, onko tulos luotettava. Havainnointi, joka on ollut merkittävä

menetelmä tässä tutkimuksessa, on subjektiivista ja nojaa tutkijan omiin kokemuksiin ja esitietoihin tutkimusaiheesta. Tutkijan on varmistettava havaintonsa oikeellisuutta. (Vilkkä 2006,13.) Haastateltavien vastaukset sekä taustatutkimukseni aiheesta tukevat havaintojeni tulkintoja ja parantavat tällöin tutkimuksen luotettavuutta.

Olen käyttänyt useita lähteitä samasta aiheesta sekä käsitellyt aihetta monesta näkökulmasta. Olen käyttänyt luotettavia lähteitä, jotka tunnetut muotialan asiantuntijat, filosofit ja sosiologit ovat kirjoittaneet. Olen käyttänyt sekä suomen-, ruotsin- että englanninkielisiä lähteitä, joista suurin osa oli alkuperäisellä kielellä. Olen itse suorittanut käännökset suomeksi, mikä voi jossain määrin tarkoittaa väärää tulkintaa. Äidinkielenä ruotsi on myös vaikeuttanut kirjoittamista ja kääntämistä suomeksi. Se että olen käyttänyt paljon ruotsinkielisiä lähteitä, voidaan luotettavuuden kannalta nähdä hyvänä asiana.

Seuraavaksi käsitellään tulosten luotettavuutta ja pätevyyttä. Luotettavuus tarkoittaa lyhyesti, että tutkimus on uskottava. Pätevyys tarkoittaa, että tutkimus antaa vastauksia tutkimuskysymyksiin. Eliasson (2018, 14–17) määrittelee luotettavuuden siten, että jos kyseinen tutkimus toistetaan eri aikaan, tulos ja johtopäätökset tulee olemaan samanlaiset. Luotettavuus tarkoittaa tiedonkeruumenetelmän uskovuutta sekä läpinäkyvyyttä aineiston käsittelyssä ja analysoinnissa. Tiedonkeruu toteutui haastattelujen, havainnoinnin ja ottamieni valokuvien avulla. Pyrin kohtaamaan kaikki henkilöt samalla neutraalilla tavalla ja jokaiselle esitettiin samat kysymykset, jotta haastattelun lähtökohta olisi kaikille sama. Tämä lisäsi siten tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimukseni koostuu ainoastaan kahdeksasta henkilöstä. Jos tutkimus toistetaan toisella hetkellä, voidaan olettaa, että uusia näkökulmia pukeutumisesta ilmenisi. Samalla uskon vahvasti, että päätulokset näyttäisivät samalta.

Pätevyys liittyy tutkimussuunnitelmaan ja sen toteutukseen ja siihen, että tuloksista voidaan tehdä uskottavia ja oikeudenmukaisia johtopäätöksiä. Pätevyys liittyy siihen, että tutkitaan sitä, mitä oli tarkoitus tutkia. (Eliasson 2018,14–17.) Tutkimuksen pätevyyden lisäämiseksi tutkittiin pukeutumistyynejä ja niiden kehitystä monesta näkökulmasta ja havainnointia tehtiin eri paikoissa Helsingin keskustassa. Projektiin valittiin sekä naisia että miehiä, jotka

poikkeavat toisistaan pukeutumistyylien lisäksi myös iältään ja kansallisuuksiltaan. Yksi tekijä, joka on voinut vaikuttaa tulosten laatuun ja luotettavuuteen, on henkilöiden avoimuus ja rehellisyys haastattelussa. Ujous, jännitys tai kiire haastattelutilanteessa johtaa pinnallisempaan tulokseen. Huomasin että joidenkin henkilöiden haastatteluvastaukset olivat syvällisempiä ja harkituimpia kuin toisten.

Semiotiikka on vanha analysointimenetelmä, joka mahdollistaa laajan analysoinnin tutkimuskohteesta. Olen perehtynyt semiotiikan eri malleihin ja valinnut sopivimmat analysointitavat ja jättänyt käyttämättä ne, jotka koen, etteivät ne tuo merkityksellistä tulosta kyseiseen tutkimukseen. Tämä kriittisyys analysointitapojen valinnassa vahvistaa tutkimuksen pätevyyden. Koen että semioottinen analysointi on tutkimuksessani varsin sopiva tutkimusongelman näkökulmasta. Tuomitsevaisuus ihmisiä kohtaan, jotka poikkeavat enemmistöstä, pohjautuu osittain heidän merkkiensä lähettämiin signaaleihin. Tutkimuksessani kartoitan henkilöiden lähettämät merkit ja analysoin niitä ja niiden suhdetta laajempaan sosiaaliseen kokonaisuuteen. Merkkien analysointi ja ymmärtäminen antaa joitakin selityksiä tuomitsevaan asenteeseen sekä osoittaa, että tuomitsevaisuus usein pohjautuu vääränlaisiin tulkintoihin. Haastatteluvastaukset syventävät merkkien ymmärtämistä. Olen huolellisesti kirjoittanut teostiedot näyttelyyn ja valinnut sellaiset kohdat haastatteluista, jotka kuvailevat henkilöt hyvin ja antavat näyttelyn katsojalle syvemmän ymmärryksen yksilöllisestä pukeutumisesta yleisellä tasolla. Semiotiikan heikkous on se, että analysoijan henkilökohtaiset näkökulmat ja yksilölliset taidot johdattavat analysointia ja laajempi avaaminen jää usein toteutumatta (Seppä 2012).

Opinnäytetyön kiehtovimmat hetket olivat ensimmäiset yhteydenotot henkilöihin. Se vaati kunnioitusta ja luottamuksellisuuden huomioon ottamista. Oli tärkeää, että tutkimus tehtiin eettisesti oikealla tavalla ja että henkilöt olivat tietoisia siitä, mihin kaikki tiedot käytettiin. Vaikeinta oli muotiopiirtämisen vaihe, joka edellytti tarkkaavaisuutta ja kriittistä analyysia, etteivät teokset antaisi vääränlaisia signaaleja henkilöistä. Eettisyyden huomioiminen oli jälleen kerran äärimmäisen tärkeää. Piirustusprosessiin kuului paljon luonnostelua ja kokeiluja, jotta mahdollisimman kiinnostava, ammattimainen sekä oikeudenmukainen lopputulos saavutettaisiin. Tiedot henkilöistä, jotka olen liittännyt näyttelyyn,

ovat oikeudenmukaisia. Tekstit pohjautuvat siihen, mitä he kertoivat haastattelussamme, eikä siihen, mitä olen itse analysoinut.

The Art of Being Me -näyttely on saanut äärimmäisen hyvää palautetta Taru-Gallerian vastuuhenkilöltä ja Tapiolan kirjaston henkilökunnalta. Heidän mielestään näyttelyn aihe oli todella kiinnostava ja sopiva kyseiseen galleriaan, jossa panostetaan tarinoiden kertomiseen. He olivat vaikuttuneita teoksien laadusta sekä näyttelykokonaisuuden ammattimaisuudesta. Henkilökunta kehuu sitä, miten olin asettanut teokset ja ripustanut ne. Ripustustapani metallikiinnittimillä oli heille ennennäkemätön ja hyvä ratkaisu. Henkilökunnan palaute on ollut minulle tärkeää. He ovat nähneet monta näyttelyä, joten heidän erinomainen palautteensa varmistaa sen, että kokoelmani on kokonaisuudessaan korkeanlaatuinen.

Lähetin näyttelytiedot sekä kuvia teoskokoelmasta kaikille henkilöille, jotka ovat toimineet inspiraationa tässä projektissa. Puolet heistä kirjoitti minulle takaisin antaen positiivista palautetta teoksistani.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tutkimuskysymyksenä oli: Mitkä tekijät muodostavat yksilöllisen pukeutumistyylin? Tutkimuksen tulokset osoittavat, että pukeutumisen perustelut ovat hyvin yksilöllisiä ja että monta asiaa vaikuttaa siihen, miten pukeutumistyyli ja makujärjestelmä kehittyi. Vaatevalinnat perustuvat paljon siihen, mitä halutaan itsestään viestittää. Analyysini tutkimuksen henkilöistä sekä sosiologinen ja psykologinen tutkimuskirjallisuus osoittavat, että pukeutumistyyli on vahvassa siteessä sosiaaliseen elämään, verkostoihin, harrastuksiin sekä ammattiin. Ihmiset, joiden kanssa vietetään aikaa, vaikuttavat tapaan pukeutua. Yhteinen tapa pukeutua vahvistaa ryhmän sidettä ja tuo yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

Eri kulttuureissa ja maissa on ihanteita ja pukeutumisstandardeja, joilla on huomattava vaikutus pukeutumiseen ja henkilökohtaisen maun kehittymiseen. On myös ihmisiä, jotka tietoisesti menevät ihanteiden ja standardien vastavirtaan. Kaikki ihmiset pukeutuvat sellaisiin vaatteisiin, jotka miellyttävät omaa silmää ja jotka parhaassa tapauksessa heijastavat omaa identiteettiä. Jotkut

pyrkivät pysymään ajan tasalla ja olemaan muodikkaita, ja toiset haluavat päinvastoin hylätä kaikki, mikä on muotia ja trendikästä, ja tällä tavalla luoda oman uniikin estetiikkakäsityksen. Pohdin, että pukeutumisessa voi myös olla kyse pakenemisesta todellisuudesta ja astumisesta toiseen rooliin. Nykyajassa, jossa masennus ja huono omatunto on yleistä, voidaan kuvitella, että yksilöllinen pukeutumien voi pohjautua tarpeeseen tulla näkyväksi tai ajatukseen ettei riitä sellaisena kuin on.

Yksi yhtäläisyys, jonka olen havainnut taideprojektiini valikoimissani ihmisissä, on heidän suhtautuminen kysymykseeni ”Millaista vaatetta et laittaisi päällesi?”. Kysymys herätti hämmennystä ja syvää pohdiskelua monen haastateltavan kohdalla. Suurin osa vastasi, että sellaista vaatetta ei ole, tai että sellaista vaatetta ei tule mieleen. He korostivat sitä, että he ovat valmiita kokeilemaan kaikenlaista. Tällainen vastaus oli odotettavissa. Ihmiset, joilla on yksilöllinen tyyli, ovat yleensä luovia ja avoinmielisiä. Yksilöllinen tyyli ei synny hetkessä, se on luova prosessi, joka on vaatinut paljon kokeilua. Monet henkilöistä, jotka osallistuivat tutkimukseen, osoittautuivat olevan luovalla alalla työssä sekä sellaisissa rooleissa, jotka liittyvät pukeutumiseen. Sephora on malli, yrittäjä sekä asusteliikkeessä työssä, Rodrigo on taiteilija, Juho työskentelee freelancerina muoti- ja kauneusalalla, Terhi on yrittäjä, anonyymi 1 opiskelee vaatetusalaa ja Ken Mai on tanssija. Ainoastaan Janely on tällä hetkellä täysin eri alalla ja anonyymi 2 ei halunnut mainita ammattiaan. Ennen tutkimuksen alkua en odottanut, että näin moni olisi luovalla alalla.

Ensimmäisenä alakysymyksenä oli: Miten esitetään erilaisia identiteettejä kuvittamalla? Tärkein perusta korkeatasoiselle muotipiirustukselle on anatomian osaaminen ja hahmon tasapainon ymmärtäminen. Vaatteiden kuvittamisessa täytyy huomioida tekstiilien tuntumaa sekä niiden liikkuvuutta ja laskeutuvuutta vartalon päällä. Hahmon karakterisoinnissa yritetään saada kuvitettavan henkilön ulkoiset piirteet sekä luonne esille. Ensin täytyy analysoida kyseistä henkilöä semiotiikan avulla, ja miettiä mitkä asiat halutaan korostaa teoksessa. Sen jälkeen täytyy analysoida piirustusta, jotta teoksen ja henkilön lähettämät signaalit vastaavat toisiaan. Piirustusvälineet ja -tekniikka sekä värit vaikuttavat paljon karakterisoinnissa sekä tunnelman luomisessa.

Toisena alakysymyksenä oli: Miten järjestetään ammattimainen taidenäyttely? Taidepaikan etsinnässä täytyy miettiä, ketkä halutaan tavoittaa ja minkälaiseen paikkaan näyttelyn konsepti soveltuu. Ennen näyttelyn pystyttämistä on tärkeää tehdä ennakkosuunnittelua tilan perusteella, ripustusmahdollisuuksien ja valot huomioiden. Täytyy harkita millä tavalla ripustetaan ja asetellaan teokset sekä teostiedot, jotta kokonaisuus on selkeä, mielenkiintoinen ja helposti katsottava. Näyttelyssä tulee olla esittelyteksti näyttelystä sopivilla kielillä. Juliste ja fontti täytyy olla selkeä ja luettava, kuten teostiedotkin. Vieraskirja ja käyntikortit korostavat näyttelykokonaisuuden ammattimaisuutta. Tärkeä osuus näyttelystä on sen markkinointi, jotta ihmiset ovat tietoisia siitä.

9 POHDINTA

Pelkoni ennen tämän projektin alkua oli valittujen henkilöiden reaktio lähestyessäni heitä. Odotin skeptisyyttä ja kieltäytymistä osallistumisesta, kun tuntemattomana ihmisenä haluan ottaa kuvia ja haastatella heitä. Toinen huolenaiheeni oli haastattelun vaatima aika. Tässä kiireisessä nykypäivässä en ollut varma, olisivatko ihmiset valmiita uhraamaan aikaansa kysymyksiin vastaamiseen. Olin positiivisesti yllättänyt, että näin ei käynyt. Kaikki henkilöt, jotka pyysin osallistumaan tutkimukseen, osoittivat kiinnostusta tutkimusaihetta kohtaan ja suostuivat osallistumaan. Ihmiset ilahtuivat projektistani ja jotkut olivat jopa otettuja siitä, että kiinnostuin heistä ja että halusin juuri heidät mukaan. Ainoastaan kaksi henkilöä halusi pysyä täysin anonyymeina. Kaikki haastattelut etenivät sujuvasti ja henkilöt eivät kokeneet aiheeni, ehtojeni tai haastattelukysymyksieni olevan arkaluonteisia tai kovin vaikeita.

Visuaalisia asioita nähdään ja tulkitaan eri tavalla riippuen kontekstista ja pukeutumiskulttuurista. Tutkimukseen valikoidut henkilöt erottuvat Suomen katukuvassa ja havainnointitilanteessa. Toisessa massassa, missä pukeutumiskulttuuri on erilainen, jotkut heistä eivät välttämättä erottautuisi lainkaan. Suhtaudumme ihmisiin eri tavalla eri konteksteissa. Tapahtumissa kuten Pride-viikolla, taiteiden yössä ja vappuna ei kiinnitetä yhtä paljon huomiota erottautuviin ihmisiin, koska silloin yksilölliset pukeutumistyyliä ovat odotettavissa. Huomasin myös, että vappuna oli vaikeaa erottaa arkipukeutumistyyliä vappupukeutumisesta. Totesin, että pukeutumisessa on huomattavia eroja eri vuodenaikoina ja sääolosuhteissa. Keväällä kun havainnointi aloitettiin, harvat ihmiset

erottautuivat pukeutumistyyllillä. Kesän saapuessa yksilöllisiä ihmisiä alkoi näkyä enemmän. Aurinkoiset kesäpäivät saivat ihmiset pukeutumaan näyttävämmin, ja sateisilla päivillä oli päinvastainen vaikutus.

Tavoitteena oli saada mukaan projektiin mahdollisimman paljon eri kansallisuksia. Henkilöitä, joilla on etninen tausta, on kuitenkin ainoastaan neljä. Tämä johtuu osittain siitä, että oli usein vaikeaa tunnistaa ihmisten etnisyyttä etukäteen pelkästään ulkonäön perusteella. Samalla en halunnut jättää pois yksilöllisiä ihmisiä siitä syystä, että he olivat suomalaisia. Positiivisena asiana näen sen, että kaikki henkilöt asuvat Suomessa. Odotin että osa heistä olisi turisteja, mikä olisi heikentänyt tutkimuksen luotettavuutta, sillä tarkoituksena oli tutkia Helsingin katumuotia.

Olen erittäin tyytyväinen siitä, millaisia henkilöitä valikoin mukaan työhöni. Teoskokoelmani edustaa monia eri identiteettejä sekä näkemyksiä pukeutumisesta. Mukanaolijat ovat 18–59-vuotiaita naisia ja miehiä. Jokaisella on mielenkiintoinen tarina, ja jokainen suhtautuu pukeutumiseen omalla tavallaan, mikä toi lisäarvoa ja luotettavuutta tutkimukseen. Janelysta jäi eniten mieleen hänen avoimuutensa pukeutumisen suhteen sekä hänen rohkeutensa, mikä erityisesti ilmeni hiuksista. Sephoran kanssa syntyi hyvä keskustelu tärkeistä aiheista, kuten ennakkoluuloista ja pukeutumista rajaavista standardeista. Näistä aiheista keskusteltiin myös Terhin kanssa, jonka pyrkimys on rohkaista ihmisiä olemaan aitoja ja luovia. Sekä Rodrigon että Terhin pukeutumistyyliessä heijastuu etnistä kulttuuria. Rodrigon tapauksessa huomataan, miten hänen alkuperänsä Brasilian sademetsässä ja nykyinen länsimainen elämä ovat kohdanneet. Terhin pukeutumisessa näkyy etnisiä vaikutteita eri kulttuureista matkustamisen myötä. Juholla on selkeä estetiikkanäkemyksensä ja tunnistettava tyyli. On inspiroivaa, miten hän nuorena miehenä uskaltaa olla aito. Hän pukeutuu sellaisiin vaatteisiin, joihin harvat miehet pukeutuvat. Anonyymi 1 -henkilöllä on äärimmäisen luova ja leikkimielinen suhtautuminen pukeutumiseen ja omaan kehoonsa. Se perustuu kauniiseen ajatukseen, että on hyväksyttävää olla erilainen. Anonyymi 2 piristää ympärillä olevia ihmisiä värikäällä tyylillään. Hänen vaatevalintansa perustuvat hänen arvoihinsa. Ken Main haastattelutilanne jäi vahvasti mieleen. Hänen lempeytensä ja sisäinen kauneutensa oli hienoa havaita mustien vaatteiden takaa. Kaikki tutkimukseen

osallistuneet henkilöt ovat omalla tavallaan olleet inspiroivia ja jokainen kohtaaminen on ollut merkittävä sekä minulle henkilökohtaisesti että tutkimukselle. Näen heidät esikuvina ihmisille, ja varsinkin nuorille, jotka kamppailevat toisten ihmisten ennakkoluulojen kanssa ja näiden takia eivät uskalla ilmentää omaa identiteettiään pukeutumisessaan.

Opinnäytetyöprosessin aikana olen oppinut paljon ja kehittynyt muotikuvittajana. Olen saanut laajan käsityksen siitä, mikä merkitys vaatetuksella voi olla. Olen tavannut mielenkiintoisia ihmisiä, jotka ovat antaneet minulle uusia näkökulmia sekä piirtämiseen että muotisuunnitteluun. Olen ylpeä siitä, että uskalsin toteuttaa tämän idean, vaikka on tuntunut jännittävältä ottaa yhteyttä vieraisiin ihmisiin ja tehdä heistä muotikuvituksia. Esitellä omat työt julkisesti on myös vaatinut rohkeutta. Tämä projekti ja siitä annettu palaute on varmistanut sen, että työ on ollut merkityksellinen.

Henkilöiden analysointivaiheessa on tullut lisäkysymyksiä mieleen, jotka olisi mahdollisesti voineet tuoda lisäarvoa tutkimukseen. Olisi ollut kiinnostavaa kuulla kaikilta, mistä he yleensä hankkivat vaatteita. Terhiltä olisin halunnut kysyä, onko hänen tyyliinsä aina ollut boheeminen vai onko se kehittynyt sellaiseksi vasta aikuisiässä. Kiinnostuin myös tietämään enemmän Ken Main tyyliamatkasta, sillä hän on kuten Terhi iältään vanhempi kuin muut. Rodrigolta olisi kiinnostavaa kuulla enemmän heimopukeutumisesta. Jatkotutkimuksissa olisi mielenkiintoista haastatella myös ihmisiä, joilla ei ole yhtä erottautuva tyyli. Ovatko he yhtä avomielisiä ja luovasti suhtautuvia pukeutumiseen?

Muotikuvituskokoelman ainutlaatuinen konsepti on herättänyt paljon mielenkiintoa. Ajatukseni on jatkaa samalla konseptilla ja luoda uusia muotikuvituksia toisista henkilöistä eri maiden suurkaupungeissa. Jatkotutkimuksessa tutkittava kohderyhmä voisi olla tiukemmin rajattu, tai keskittynyt tiettyyn sijaintiin tai tapahtumaan, esimerkiksi Lontoon muotiviikon katumuotiin. Koen että *The Art of Being Me* -kokoelma soveltuisi moneen paikkaan, sekä muodin ja taiteen tapahtumiin että muissa kulttuurisissa konteksteissa.

Pukeutumisen sosiologiaa ja psykologiaa on tutkittu paljon vuosien aikoina. Kuitenkin uskon, että tulevat tutkimukset voivat antaa uusia tuloksia. Aihe on laaja ja muoti-ilmiö jatkuvassa muutoksessa. Syvällisemmän tuloksen ja uusia

näkökulmia voisi saavuttaa keskittymällä rajattuun tutkimusryhmään, kuten tiettyyn alakulttuuriin.

Tutkimuksen konsepti on ajaton ja tärkeä siinä mielessä, että se edistää liberaalista ja tasa-arvosta ajattelua. Muotikuvituskoelma kertoo henkilökohtaisia tarinoita, jotka ovat todellisia. Konsepti voi parhaassa tapauksessa koskettaa ja avartaa ihmisten näkemystä ja ymmärrystä yksilöllisestä pukeutumisesta. Etnisten muotien moninaisuus ja eri kulttuurien kohtaaminen tuovat yhteiskunnallemme ja katumuotiin mielenkiintoa ja monipuolisuutta. Toivon että projektini on herättänyt kiinnostusta vieraita pukeutumiskulttuureja kohtaan. Kuten Warkander (2005) toteaa, oman maun ja arvojärjestelmän haastaminen tekee meidät ymmärtäväisemmäksi toisiamme kohtaan ja saa meidät näkemään arvoa ja kauneutta myös asioissa, jotka kuuluvat vieraiseen kulttuuriin.

LÄHTEET

Aro, J. & Jokivuori, P. 2010. Klassinen sosiologia ja moderni maailma. Helsinki: WSOYpro.

Ban, L. 2014. Anti-Fashion. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.notjustalabel.com/editorial/anti-fashion> [viitattu 8.10.2019].

Bourdieu, P. & Wacquant, L. Refleksiiviseen sosiologiaan : tutkimus, käytäntö ja yhteiskunta. Suom. Sabour, M. ym. Joensuu: Joensuu University Press.

Carlsen, J. 2014. Say it with style. En kvalitativ undersökning gällande vad man uttrycker med sina kläder. Opinnäytetyö. Yrkeshögskolan Novia. Kau-neusala. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/84815> [viitattu 6.6.2019].

Castrillon, C. 2019. Forbes. Why Personal Branding Is More Important Than Ever. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.forbes.com/sites/carolinecastrillon/2019/02/12/why-personal-branding-is-more-important-than-ever/> [viitattu 29.7.2019].

Contrado. 2018. 6 Tips on How to Organise an Art Exhibition. Blogi. Saatavissa: <https://www.contrado.co.uk/blog/2935-2/> [viitattu 9.9.2019].

Crane, D. 2000. Fashion and its social agendas: Class, gender, and identity in clothing. Chicago: University of Chicago Press.

Danesi, M. 2017. Visual Rhetoric and Semiotic. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://oxfordre.com/communication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-43> [viitattu 6.11.2019].

Eicher, J., Evenson, S. & Lutz, H. 2008. The Visible Self. Global Perspectives on Dress, Culture, and Society. Kolmas painos. New York: Fairchild Publications.

Eliasson, A. 2018. Kvantitativ metod från början. Lund: Studentlitteratur.

Erikson, E. 1994. Identity and the life cycle. New York: W. W. Norton & Company.

Erikson, E. 1968. Identity: Youth and Crisis. E-kirja. W. W. New York: Norton Company. Saatavissa: https://www.academia.edu/37327712/Erik_H._Erikson_-_Identity_Youth_and_Crisis_1_1968_W._W._Norton_and_Company_1 [viitattu 4.11.2019].

Erola, J. & Räsänen, P. 2014. Johdatus sosiologian persusteisiin. Helsinki: Gaudeamus.

Fletcher, B. 2013. What Your Clothes Might Be Saying About You. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/do-something-different/201304/what-your-clothes-might-be-saying-about-you> [viitattu 9.6.2019].

Hancock, J., Johnson Woods, T. & Karaminas, V. 2013. Fashion in Popular Culture : Literature, Media and Contemporary Studies. Bristol: Bristol Intellect.

Jokinen, L. S.a. Hel Looks, NYC Looks, SF Looks. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://liisajokinen.com/projects/> [viitattu 2.10.2019].

Jokinen, L. & Karjalainen, S. 2005–2019. Hel Looks. Blogi. Saatavissa: <https://www.hel-looks.com/about/> [viitattu 2.10.2019].

Kaiser, S. 1990. The social psychology of clothing: Symbolic appearances in context. New York: Macmillan Publishing Company.

Kiper, A. 2011. Fashion Illustration: Inspiration and Technique. Cincinnati: D & D.

Lewenhaupt, L. 2004. Tankar om mode. Tukholma: Prisma.

Lewenhaupt, T. 2005. Kläders tysta språk. Tukholma: Atlantis.

Naranjo Rico, M. S.a. Butoh. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.contemporary-dance.org/butoh.html> [viitattu 1.10.2019].

Newbold, A. 2018. What Made Fashion Illustration Relevant Again? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.vogue.co.uk/article/importance-of-fashion-illustration> [viitattu 1.3.2019].

Ojanen, M. 2012. Minuuden vahvistuminen ja yhteisöllisyyden heikkeneminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.markkuojanen.com/yhteiskunta/minuuden-vahvistuminen-ja-yhteisollisyyden-heikkeneminen/> [viitattu 12.6.2019].

Pripp, O. 1999. Reflektion och etik. Teoksessa Kaijser, L. & Öhlander, M. (toim.). Etnologiskt fältarbete. Lund: Studentlitteratur.

Reed-Danahay, D. 2005. Locating Bourdieu. Bloomington: Indiana University Press.

Ruohonen, S. 2001. Nuorten pukeutuminen: erottautumista, elämyksiä, harkintaa. Joensuu: Joensuu University Press.

Sanakirja s.a. E-sanakirja. Saatavissa: <https://www.sanakirja.org/> [viitattu 9.10.2019].

Sapiro, G. 2015. Habitus: History of a Concept. Teoksessa Wright, J. (toim.) International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. E-kirja. Toinen painos. Oxford: Elsevier. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/304193388_Habitus_History_of_a_Concept [viitattu 6.11.2019].

Seppä, A. 2012. Kuvien tulkinta. Helsinki: Gaudeamus.

Simmel, G. 2005. Suurkaupunki ja moderni elämä: Kirjoituksia vuosilta 1895–1917. Suom. Huhtanen T. Kolmas painos. Helsinki: Gaudeamus.

Strömer, M. 2014. Guidebok för utställningsteknik. Riksutställningar Swedish Exhibition Agency. E-opaskirja. Toinen painos. Saatavissa: https://www.arbetsam.com/wp-content/uploads/2017/11/Guidebok_utstallningsteknik.pdf [viitattu 9.9.2019].

Svenska Akademin ordlista. 2015. E-sanakirja. Saatavissa: <https://svenska.se/saol/?id=3532712&pz=7> [viitattu 8.10.2019].

Vilka, H & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Warkander, P. 2015. Ändrar folk smak? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://bon.se/article/andrar-folk-smak/> [viitattu 9.6.2019].

Weedon, C. 2004. Identity and Culture. Maidenhead: Maidenhead McGraw-Hill International (UK) Ltd.

Williams, D. 2018. The Future of Fashion is Urban. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.translatemedia.com/translation-blog/future-fashion-urban/> [viitattu 12.7.2019].

Willis, J. & Todorov, A. 2006. First impressions – Making Up Your Mind After a 100-Ms Exposure to a Face. Princeton University. Psykologia. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16866745> [viitattu 3.7.2019].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Käsitekartta. Granqvist, E. 2019.

Kuva 2. Viitekehys. Granqvist, E. 2019.

Kuva 3. Opinnäytetyön prosessikuvaus. Granqvist, E. 2019.

Kuva 4. Beatnik -pukeutumistyyli 1960-luvulla. Skidmore, M. 2016. Saatavissa: <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/8395/how-beatnik-style-made-the-underground-mainstream> [viitattu 6.10.2019].

Kuva 5. Hippikulttuurin pukeutuminen 1960–1970-luvuilla. Vázquez Garcés, S. 2013. Saatavissa: <https://pulsosocial.com/2013/10/13/redes-sociales-corporativas-una-tendencia-empresarial/> [viitattu 23.10.2019].

Kuva 6. 1940-luvun Zooters Los Angelsissa. California African American Museum. 2019. Saatavissa: <https://caamuseum.org/learn/600state/blackhistory-on-june-3-1943-the-zoot-suit-riot-begins-on-in-los-angeles> [viitattu 6.10.2019].

Kuva 7. Prosessikuvaus hiuksista. Granqvist, E. 2019.

Kuva 8. Janely. Granqvist, E. 2019.

Kuva 9. Sephoran asentoluonnokset. Granqvist, E. 2019.

Kuva 10. Sephora. Granqvist, E. 2019.

Kuva 11. Karakterisointiluonnos. Rodrigosta. Granqvist, E. 2019.

Kuva 12. Rodrigo. Granqvist, E. 2019.

Kuva 13. Karakterisointiluonnos Juhosta. Granqvist, E. 2019.

Kuva 14. Juho. Granqvist, E. 2019.

Kuva 15. Terhin asentoluonnokset. Granqvist, E. 2019.

Kuva 16. Terhi. Granqvist, E. 2019.

Kuva 17. Anonyymi 1 versiot. Granqvist, E. 2019.

Kuva 18. Värittämisen kokeilut. Granqvist, E. 2019.

Kuva 19. Anonyymi 2 versiot. Granqvist, E. 2019.

Kuva 20. Tekstiilien kuvittaminen. Granqvist, E. 2019.

Kuva 21. Ken Mai. Granqvist, E. 2019.

Kuva 22. Haastattelupohja. Granqvist, E. 2019.

Kuva 23. Sopimuslomake. Granqvist, E. 2019.

- Kuva 24. Kokoelman edustuskuva. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 25. *The Art of Being Me* -logo. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 26. Juliste esittelytekstillä. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 27. Janely -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 28. Janely, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 29. Sephora -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 30. Sephora, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 31. Rodrigo -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 32. Rodrigo, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 33. Juho -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 34. Juho, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 35. Terhi -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 36. Terhi, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 37. Anonyymi 1 -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 38. Anonyymi 1, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 39. Anonyymi 2 -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 40. Anonyymi 2, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 41. Ken Mai -teos A4-koossa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 42. Ken Mai, teostiedot. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 43. Näyttely TaruGalleriassa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 44. Näyttely TaruGalleriassa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 45. Muita muotikuvitustöitä esitettyinä TaruGalleriassa. Granqvist, E. 2019.
- Kuva 46. After Eight Pietarsaarella. Granroth, A. 2017. Saatavissa: <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/04/26/ungdomsarbetet-i-osterbotten-far-en-miljon-i-bidrag> [viitattu 8.10.2019].
- Kuva 47. Kuvakaappaus yrityksen verkkosivusta. After Eight. Saatavissa: <http://www.aftereight.fi/ae/index.cgi?t=84,4,1> [viitattu 8.10.2019].

HAASTATTELUPOHJA JA SOPIMUSLOMAKE

HAASTATTELU	Pvm: _____
Henkilö: _____	
Ikä / Ålder / Age: _____	
Ammatti / Yrke / Profession: _____	
Kansalaisuus / Nationalitet / Nationality: _____	
Kuvaile pukeutumistyyliä / Beskriv din klädstil / Describe your clothing style:	
_____ _____ _____	
Minkä merkitys vaateuksella on sinulle / Vilken betydelse har klädseln för dig / What does clothing mean to you?	
_____ _____ _____	
Liittyykö pukeutumistyyli johonkin ryhmään, kulttuuriin tai alakulttuuriin? / Relateras din klädstil till någon grupp, kultur eller subkultur? / Is your dressing style linked to any group, culture or subculture?	
_____ _____ _____	
Mitä haluat viestittää pukeutumistyylläsi? / Vad vill du förmedla med din klädstil? / What do you wish to express with your clothing style?	
_____ _____ _____	
Hurudana kläder skulle du inte bära? / Millaista vaatetta et laittaisi päällesi? / What kind of clothes would you not wear?	
_____ _____ _____	

Kuva 22. Haastattelupohja (Granqvist 2019)

OPINNÄYTETYÖ

- Tutkin miten ihmisen identiteetti välittyy pukeutumistyylissä ja miten perintö, kulttuuri ja sosiaaliset suhteet vaikuttavat pukeutumiseen
- Tavoitteeni on nostaa esille yksilöllisyyttä ja monikulttuurisuutta välineenä muotipiirtäminen
- Teen teoskokoelman yksilöllisistä ihmisistä
  - Piirtämieni henkilöiden yksityisyys säilyy
  - Valokuvat toimivat inspiraationa piirustusprosessiani varten
  - Valokuvat hävitetään heti projektin jälkeen
  - Henkilöt haastatellaan. Osa haastattelun vastauksista liitän opinnäytetyöraporttiini ja näyttelyyni
- Järjestän näyttelyn julkisessa paikassa syksyllä/talvella 2019 ja mahdollisesti myöhemminkin
- Opinnäytetyö julkaistaan marraskuussa 2019 pidettävässä loppuseminaarissa ja verkossa www.theseus.fi
- Osallistuminen on vapaaehtoinen

Etunimi: _____

Etunimeäni saa käyttää teoksen nimenä: kyllä   ei

Annan lupani ottaa pukeutumistyylistäni referenssivalokuvia taideteosta varten.

Allekirjoitus ja nimenselvennys: _____

Sähköpostiosoite: _____

Opinnäytetyön tekijä:

Emma Granqvist, EG Design
Muodin ja puvustuksen opiskelija
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk

Kuva 23. Sopimuslomake (Granqvist 2019)

EDUSTUSKUVA, LOGO JA ESITTELYTEKSTI

Kuva 24. Kokoelman edustuskuva (Granqvist 2019)

Kuva 25. *The Art of Being Me* -logo (Granqvist 2019)

THE ART OF BEING ME

Emma Granqvist
www.egdesign.fi
eg.design.fi@gmail.com
Instagram: emma_granqvist

Pukeutuminen on tärkeä osa identiteettiämme. Vaatevalintamme välittävät haluamaamme viestiä ja edes-auttavat ihmisten mahdollisuutta tulkita meitä, arvojamme sekä kulttuuria mistä tulemme ja missä elämme. Yksilöllinen pukeutuminen on ominaista suurimmissa kaupungeissa, joissa ulkoisia vaikutteita on kansainvälisen ilmapiirin myötä saatavissa. Urbaani ihminen voi helposti sulautua massaan ja olla huomaamaton, jolloin erottautumisen tarve voi korostua. Pukeutuminen on myös tärkeä kulttuurillinen ilmaisumuoto, joka visualisoi sekä aikaamme että tapaamme suhtautua yhteiskunnan normeihin.

The Art of Being Me -näyttely koostuu muotikuviuksista, joissa todelliset ihmiset toimivat inspiraationa. Taitelija on havainnoinut pukeutumistylejä Helsingissä, haastatellut kahdeksaa henkilöä ja tehnyt heistä taiteellisia tulkintoja.

Klädseln är en viktig del av vår identitet. Med våra kläddval förmedlar vi budskap samt ger andra möjligheter till att tolka oss och våra värderingar samt den kultur vi kommer ifrån och lever i. Unika klädstilar är utmärkande i större städer, där internationella influenser är mera tillgängliga. Den urbana människan kan lätt smälta in i massan och vara osynlig, därmed blir behovet av ett personligt uttryck allt tydligare. Klädseln är också ett viktig kulturellt uttryckssätt som visualiserar vår tid samt det sätt som vi förhåller oss till samhällets normer.

The Art of Being Me är en samling modeillustrationer som är inspirerade av verkliga människor. Konstnären har observerat klädstilar i Helsingfors, intervjuat åtta personer och gjort konstnärliga tolkningar av dem.

Clothing is an important part of our identity. With our clothing choices, we convey messages and give others the opportunity to interpret us, our values and the culture we come from and live in. Individual clothing styles are common in larger cities, where international influences are accessible. The urban person can easily blend into the crowd and be invisible, thus the need for personal expression becomes more significant. The attire is also an important cultural expression, which visualizes our time as well as our way of relating to society's norms.

The Art of Being Me is a collection of fashion illustrations inspired by real people. The artist has observed clothing styles in Helsinki, interviewed eight people and made artistic interpretations of them.

Ihmiset ovat nopeita arvioimaan toisia ulkonäön perusteella, varsinkin ollessaan yhteydessä vieraisiin kulttuureihin ja ihmisiin, jotka poikkeavat enemmistöstä. Tavoitteena tässä projektissa on muotiopiirtämisen avulla korostaa toisaalta yksilöllisyyttä ja toisaalta moni-kulttuurisuutta sekä edistää tietoisuutta siitä, että vaatteet eivät ole ainoastaan ulkoinen kuori.

The Art of Being Me -näyttely on muoti ja puvustus koulutusohjelman opiskelijan Emma Granqvistin opinnäytetyö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Xamk.

Människor är snabba att döma andra utifrån utseende, särskilt när det handlar om främmande kulturer och människor som sticker ut från mängden. Syftet med detta projekt är att genom modetekning betona både individualitet och mångkulturalitet samt att öka medvetenheten om att kläder inte enbart är ett yttre skal.

The Art of Being Me -utställningen är studerande Emma Granqvists examensarbete på mode- och kostymutbildningen vid Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk.

People are quick to judge others by appearance, especially when it comes to foreign cultures and people who stick out from the majority. The purpose of this project is to emphasize both individuality and multiculturalism through fashion illustration as well as to raise awareness of the fact that clothing is not just an outer shell.

The Art of Being Me -exhibition is the bachelor thesis by fashion and costume design student Emma Granqvist at South-Eastern Finland University of Applied Sciences, Xamk.

EG DESIGN

Kuva 26. Juliste esittelytekstillä (Granqvist 2019)

TEOKSET A4-KOOSNA JA TEOSTIEDOT

Kuva 27. Janely -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

JANELY

Lyijykynä/blyerts/pencil

Ikä/ålder/age:

18 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Virolainen

Estnisk

Estonian

Ammatti/yrke/profession:

Matkailualan opiskelija sekä osa-aika työssä

Studerande inom turism samt arbetar deltid

Student in the field of tourism and part-time work

Janelyllä on avomielinen suhtautuminen pukeutumiseen. Hän on sitä mieltä, että kaikista vaatteista voidaan muodostaa kiinnostavia asukokonaisuuksia. Kaikki on kiinni omasta mielikuvituksesta.

Janely har en öppen inställning till klädsel. Hon anser att alla plagg har potential till att bilda intressanta klädhelheter. Det är helt upp till din egen fantasi.

Janely has an open attitude to dressing. She believes that all garments have the potential to form an interesting outfit. It is all up to your own imagination.

Kuva 28. Janely, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 29. Sephora -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

SEPHORA

Pastelliliitu, värikynä/pastellkrita, färgpenna/soft pastels, colour pencil

---

Ikä/ålder/age:

22 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Kongolainen/angolalainen

Kongoles/angolansk

Congolese/Angolan

Ammatti/yrke/profession:

Myyjä, malli ja yrittäjä

Försäljare, modell och företagare

Sales advisor, model and entrepreneur

Sephoran vaatevalinnat liittyvät vahvasti hänen mielialaansa. Ääripäät naisellisuus ja androgynisyys kohtaavat hänen tyylissään. Hänelle, vaatteiden tärkein merkitys on niiden kyky korottaa kantajan itsevarmuutta.

Sephoras klädval är starkt kopplade till hennes sinnesstämning. Motsatserna kvinnligt och androgynt möts i hennes stil. För henne är klädernas viktigaste betydelse deras förmåga att höja bärarens självförtroende.

Sephora's choice of clothes is strongly linked to her mood. The contradistinctions of femininity and androgynous meet in her style. For her, the most important meaning about clothing is its ability to increase the self-confidence of the wearer.

Kuva 30. Sephora, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 31. Rodrigo -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

RODRIGO

Tussi, värikynä/tusch, färgpenna/ink, colour pencil

Ikä/ålder/age:

38 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Brasilialainen

Brasiliansk

Brazilian

Ammatti/yrke/profession:

Taiteilija

Konstnär

Artist

Nykyiseen länsimaiseen elämään verrattuna, Rodrigon pukeutuminen on muuttunut paljon siitä, kun hän eli Brasilian sademetsässä. Luonnonläheisyys on edelleen ominaista hänen tyylissään.

Den nuvarande västerländska livsstilen har förändrat Rodrigos klädstil avsevärt efter att han levit i den Brasilianska regnskogen. Hans stil präglas fortfarande av en naturnära känsla.

Rodrigo`s clothing has changed remarkably since living in the Brazilian rainforest compared to his current Western clothing style. His appearance is still characterized by a sense of nature.

Kuva 32. Rodrigo, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 33. Juho -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

JUHO

Lyijykynä, pastelliliitu, värikynä/blyerts, pastellkrita, färgpenna/pencil, soft pastels, colour pencil

---

Ikä/ålder/age:

19 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Suomalainen

Finsk

Finnish

Ammatti/yrke/profession:

Opiskelija lukiossa sekä freelance työtä kauneus- ja muotialalla
Gymnasiestuderande samt freelancer inom skönhets- och
modebranschen.

Highschool student and freelancer in the field of beauty and
fashion.

Juho kuvailee pukeutumisensa japanilaisminimalistisena. Hänen tunnusmerkkinsä ovat väljät vaatteet ja polviin ulottuvat yläosat. Tyköistuviin elastaanifarkkuihin Juho ei osaa kuvitella pukeutuvansa.

Juho beskriver sin klädsel som japanskt minimalistisk. Karakteristiskt för hans stil är vida kläder och knälånga överdelar. Åtsittande elasthanjeans är något som Juho inte kan tänka att bära.

Juho describes his clothing as Japanese minimalistic. Characteristic of his style are loose-fitting clothing and knee-long shirts. Tight elastane jeans are something that Juho can't imagine himself wearing.

Kuva 34. Juho, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 35. Terhi A4 -teos-koossa (Granqvist 2019)

TERHI

Tussi, värikynä/tusch, färgpenna/ink, colour pencil

Ikä/ålder/age:

54 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Suomalainen

Finsk

Finnish

Ammatti/yrke/profession:

Yrittäjä

Företagare

Entrepreneur

Terhi on saanut vaikutteita etniseen ja värikkääseen tyyliinsä eri kulttuureista matkustamisen myös. Terhi haluaa pukeutumisellaan rohkaista muita ilmaisemaan omaa yksilöllistä identiteettiään, huolimatta pukeutumisstandardeista.

Terhis etniska och färgstarka stil har genom resande influerats av olika kulturer. Terhi vill med sin klädsel uppmuntra andra till att uttrycka sin egen individuella identitet, oavsett klädstandarder.

Terhi's ethnic and colourful style has been influenced by different cultures through travelling. With her clothing, she wants to encourage others to express their own individual identity, regardless of clothing standards.

Kuva 36. Terhi, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 37. Anonyymi 1 -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

ANONYMI 1 Lyijykynä, tussi/blyerts, tusch/pencil, ink

Ikä/ålder/age:

26 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Suomalainen

Finsk

Finnish

Ammatti/yrke/profession:

Vaatetusalan opiskelija

Studeraende inom beklädnadsbranschen

Student in the field of fashion

Tälle henkilölle pukeutuminen on luovuuden ilmaisutapa. Ekologisuus on hänelle tärkeä arvo, minkä perusteella hän käyttää päänsääntöisesti kierrätysvaatteita. Pukeutumisellaan hän haluaa viestittää, että on hyväksyttävää olla erilainen.

För denna person är klädsel ett uttryckssätt för kreativitet. Miljövänlighet är något hon värderar högt, och därför använder hon i huvudsak återvunna kläder. Med sin klädsel vill hon uttrycka att det är accepterat att vara annorlunda.

For this person, dressing is a way to express creativity. Sustainability is an important value for her, therefore she uses mostly recycled clothes. With her dressing, she wants to express that it is accepted to be different.

Kuva 38. Anonyymi 1, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 39. Anonyymi 2 -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

ANONYMI 2

Lyijykynä, tussi/blyerts, tusch/pencil, ink

Ikä/ålder/age:

22 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Suomalainen

Finsk

Finnish

Ammatti/yrke/profession:

-

Tämän henkilön pukeutuminen perustuu hänen arvoihinsa ekologisuudesta ja eettisyydestä sekä vegaanisiin materiaalivalintoihin. Pukeutumisellaan hän haluaa edustaa kierrätystä, luonnonmateriaaleja ja korkeaa laatua.

Den här personens klädsel är baserad på hennes värderingar om miljövänlighet och etik samt på veganska materialval. Med sin klädsel vill hon representera återvinning, naturmaterial och hög kvalitet.

This person's clothing is based on her values of sustainability and ethics as well as on vegan material choices. With her dress, she wants to represent recycling, natural materials and high quality.

Kuva 40. Anonyymi 2, teostiedot (Granqvist 2019)

Kuva 41. Ken Mai -teos A4-koossa (Granqvist 2019)

KEN MAI

Lyijykynä, tussi/blyerts, tusch/pencil, ink

Ikä/ålder/age:

59 vuotias/år/years old

Kansalaisuus/nationalitet/nationality:

Japanilainen

Japansk

Japanese

Ammatti/yrke/profession:

Butoh -tanssilajin esiintyjä ja opettaja

Dansare och lärare inom Butoh -grenen

Performer and teacher in Butoh dance

Ken Mai käyttää luonto metaforana omaan näkemykseen pukeutumisesta ja kuvailee itseään kukkana, jonka tarkoituksena on ilmaista kauneutta. Ken Mai pukeutuu ainoastaan naisten vaatteisiin, joiden valikoima on monipuolisempi ja luovempi.

Ken Mai använder naturen som en metafor för sin syn på klädsel och beskriver sig själv som en blomma, vars syfte är att uttrycka skönhet. Ken Mai bär endast kvinnokläder, vars utbud är mångsidigare och mera kreativt

Ken Mai uses nature as a metaphor for his view on dressing and describes himself as a flower, which purpose is to express beauty. Ken Mai only wears womenswear, which has a more diverse and creative range.

Kuva 42. Ken Mai, teostiedot (Granqvist 2019)

NÄYTTELY TARUGALLERIASSA

Kuva 43. Näyttely TaruGalleriassa (Granqvist 2019)

Kuva 44. Näyttely TaruGalleriassa (Granqvist 2019)

Kuva 45. Muita muotikuvitustöitä esitettyinä TaruGalleriassa (Granqvist 2019)

TULEVA NÄYTTELYPAIKKA AFTER EIGHT

Kuva 46. After Eight Pietarsaassa (Granroth 2017)

Kuva 47. Kuvakaappaus yrityksen verkkosivusta (After Eight)